

**SPRAWOZDANIE Z GMINNEGO PROGRAMU
OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA ŁOWICZA
NA LATA 2015 - 2018
ZA 2018 ROK**

Sporządził:
Inspektor
Wydziału Spraw Komunalnych
Urzędu Miejskiego w Łowiczu

Piotr Kosiorek

Łowicz, wrzesień 2019 r.

Spis treści:

1. Podstawa prawna wykonania sprawozdania.....	3
2. Cel i zakres opracowania.....	4
3. Okres czasowy obejmujący sprawozdanie.....	4
4. Realizacja celów, kierunków i działań wskazanych w Programie.....	4
5. Środki finansowe uzyskane na realizację Programu.....	53
6. Podsumowanie.....	54

1. Podstawa prawna wykonania sprawozdania

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 ze zm.) nakłada na Burmistrza sporządzenie na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami ma na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Wywiązując się ustawowego obowiązku, Rada Miejska w Łowiczu Uchwałą Nr XII/83/2015 z dnia 27 sierpnia 2015 roku przyjęła „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Łowicza na lata 2015 – 2018”.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 ze zm.) z realizacji programu Burmistrz sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się radzie gminy.

Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. Cel i zakres opracowania

Głównym celem opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Łowicza na lata 2015 – 2018 jest odpowiednie kształtowanie sfery dziedzictwa kulturowego i eksponowanie wysokich walorów kulturowych, co przyczyni się do upowszechniania kultury, zacieśniania więzi lokalnych, podtrzymywania tradycji i podniesienia atrakcyjności turystycznej.

Zakładanym efektem wdrażania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Łowicza na lata 2015 – 2018 jest poprawa stanu obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, podniesienie ich rangi oraz kształtowanie produktów regionalnych i wzmocnienie tradycji etnograficznych, co wpłynie na aktywizację mieszkańców w działaniach na rzecz zachowania regionalnego dziedzictwa.

Narzędziem zmierzającym do osiągnięcia założonych efektów jest ustalenie możliwości pozyskiwania środków finansowych na działania związane z zachowaniem materialnego i niematerialnego dziedzictwa.

Głównym celem niniejszego sprawozdania jest analiza i ocena realizacji celów i działań zapisanych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Łowicza na lata 2015 – 2018. Zamierzeniem opracowywanego sprawozdania jest ponadto zestawienie działań na rzecz zachowania i ochrony cennego dziedzictwa kulturowego oraz kreowania wartości i walorów miasta Łowicza. W tym celu dokonano opisu zadań ujętych w Programie, wynikających z celu strategicznego i operacyjnego.

3. Okres czasowy obejmujący sprawozdanie

Sprawozdanie z Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Łowicza na lata 2015 – 2018 obejmuje okres sprawozdawczy za 2018 rok.

4. Realizacja celów, kierunków i działań wskazanych w Programie

Z Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Łowicza wynika, że Miasto Łowicz posiada bogate walory dziedzictwa kulturowego o znaczącej randze, które należy chronić i jednocześnie odpowiednio wykorzystywać i udostępniać społeczeństwu. Program

uwzględnia ochronę walorów i wartości materialnych i niematerialnych przy jednoczesnym ich wykorzystaniu jako czynnik rozwoju obszaru Miasta Łowicza.

Program wskazuje jeden cel strategiczny i jeden cel operacyjny:

Cel strategiczny:

**Cenne dziedzictwo kulturowe Miasta Łowicz podstawą dumy
i motywem rozwoju**

Cel operacyjny:

Kreowanie wartości i walorów Miasta Łowicza

W Programie wskazano ponadto 3 główne działania, w ramach których przedstawiono szereg zadań, których realizację opisano poniżej.

Działanie 1

Zachowanie ciągłości cennych wartości dziedzictwa kulturowego

Zadania

▪ ***Zintegrowana – kompleksowa rewitalizacja tkanki urbanistycznej***

„Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Łowicza” wskazuje, iż w celu zachowania cennego dziedzictwa kulturowego na terenie Miasta Łowicza są tworzone warunki i procedury wspierające rewitalizację, rewaloryzację i remonty obszarów i obiektów zabytkowych. Mając na uwadze powyższe Rada Miejska w Łowiczu Uchwałą Nr XVI/111/2015 z dnia 16 listopada 2015 r. przyjęła „Zintegrowany Program Rewitalizacji Miasta Łowicza”. Program zawiera zasady kształtowania krajobrazu kulturowego i rewitalizacji miasta, określając jednocześnie obszary rewitalizacji. Stanowi również podstawę opracowania aktów wykonawczych w procesie rewitalizacji. Celem prowadzonych działań wynikających z Programu jest kompleksowa materialno – przestrzenna modernizacja budynków oraz przestrzeni i infrastruktury publicznej. Główne kierunki działań rewitalizacyjnych to stworzenie sieci unikatowych ośrodków historycznych i poddanie ich działaniom rewitalizacyjnym.

W Programie wskazano 19 obszarów w których przeprowadzono działania rewitalizacyjne lub zaplanowano takie działania. Do ww. obszarów należy:

- Obszar nr 1: Centrum – powierzchnia 12,65 ha;

- Obszar nr 2: Osiedle Noakowskiego – powierzchnia 2,64 ha;
- Obszar nr 3: Teren usług zdrowia – powierzchnia 2,19 ha;
- Obszar nr 4: Teren w obrębie dawnego zespołu klasztoru o. Dominikanów – powierzchnia 10,51 ha;
- Obszar nr 5 i 5a: Błonie – powierzchnia 9,22 ha;
- Obszar 6 i 6a: Błonie – powierzchnia 7,00 ha;
- Obszar nr 7: Centrum miasta – powierzchnia 9,68 ha;
- Obszar nr 8: Centrum – teren historycznej zabudowy miejskiej, historyczny rynek – 11,48 ha;
- Obszar nr 9: Teren w centrum pomiędzy Al. Sienkiewicza i Zduńską – powierzchnia 7,3 ha;
- Obszar nr 10: Obszar centrum – Muzeum, Osiedle Tkaczew – powierzchnia 12,65 ha;
- Obszar nr 11 i 11a: Teren w centrum – w obrębie dawnej poczty konnej – powierzchnia 21,05 ha;
- Obszar nr 12: Teren w centrum w okolicy zespołu klasztoru Bernardynek, obszar po WSZP, Pasaż Grabskiego i osiedla S. Starzyńskiego – powierzchnia 17,9 ha;
- Obszar nr 13 i 13a: Obszar w obrębie ulic Kaliskiej i 1 Maja – powierzchnia 13,4 ha;
- Obszar nr 14: Teren osiedla Kostka powierzchnia 6,29 ha;
- Obszar nr 15: Teren w okolicy zespołu klasztoru Bernardynów i osiedla Broniewskiego – powierzchnia 7,18 ha;
- Obszar nr 16: Teren centralny w obrębie kościoła św. Ducha i osiedla H. Dąbrowskiego – powierzchnia 12,93 ha;
- Obszar nr 17: Obszar w obrębie ul. Mickiewicza – powierzchnia 6,91 ha;
- Obszar nr 18: Obszar pomiędzy ul. Prymasowską a Tuszewską – powierzchnia 7,45 ha;
- Obszar nr 19: Teren w obrębie ulic Jana Pawła i W. Broniewskiego – powierzchnia 8,97 ha.

Szczegółowy opis wszystkich obszarów jest zawarty w Zintegrowanym Programie Rewitalizacji.

„Zintegrowany Program Rewitalizacji Miasta Łowicza” został zmieniony Uchwałą Rady Miejskiej w Łowiczu Nr XIX/131/2016 z dnia 26 stycznia 2016 r. Zmiana dotyczyła

dodania nowego rozdziału pn. „Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych”. W przedmiotowej liście zostały zawarte następujące przedsięwzięcia:

- Rewitalizacja przestrzeni publicznej i budynków w Śródmieściu;
- Przebudowa otoczenia dworca PKP w obrębie ul. Dworcowej;
- Przebudowa układu komunikacyjnego związana z budową wiaduktu;
- Budowa Sali widowiskowej na terenie ŁOK przy ul. Podrzecznej 20;
- Zagospodarowanie nieruchomości przy ul. Kaliskiej 5 na działalność społeczno – gospodarczą i rekreacyjną.

Najważniejsze zadania jakie zrealizowano w 2018 r. w ramach „Zintegrowanego Programu Rewitalizacji Miasta Łowicza” kształtują się następująco:

- **Budowa wiaduktu i dróg dojazdowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym budowa drogi od ul. 1-go Maja do ronda Niepodległości**

Zakończono budowę rozpoczętą w 2017 r., tj. ul. Dmowskiego wraz z przebudową ul. 1-go Maja. W ramach tego zadania wykonano budowę nowej drogi klasy Z pomiędzy istniejącą ulicą 1-go Maja w Łowiczu, a rondem Niepodległości na skrzyżowaniu ul. Kaliskiej i ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Zadanie obejmowało także przebudowę ul. 1-go Maja z budową ww. ronda. Inwestycja została oddana do użytku 17.10.2018 r. Miasto otrzymało dofinansowanie z Rządowego Programu na rzecz rozwoju lokalnej infrastruktury drogowej w wysokości 2 966 105,00 zł. Środki w całej wysokości zostały rozliczone i wpłynęły na konto Miasta. Wykonanie zadania obejmowało również środki na opracowanie dokumentacji technicznej dróg dojazdowych do wiaduktu polegające na przebudowie układu drogowego i inne opracowania niezbędne do budowy dróg. Opracowano dokumentację projektową dróg dojazdowych do wiaduktu od strony os. Konopnickiej i od strony ul. Gen. Klickiego. Na oba zadania Inwestor otrzymał zgodę na realizacji Inwestycji Drogowej. W trakcie są sprawy odszkodowawcze za przejęte nieruchomości.

Całkowity koszt wykonania zadania wyniósł 3 827 176,95 zł.

- **Budowa ulic: Wegnera, Rotstada, Aptekarskiej**

W ramach zadania wykonano nawierzchnię chodników i jezdni o łącznej powierzchni 2116 m². Utworzono 16 miejsc postojowych dla samochodów osobowych

w zatokach. Prace wykonała firma WIG-KOST Grzegorz Panuszewski. Zostały one zakończone i odebrane.

Całkowity koszt wykonania zadania wyniósł 336 856,19 zł.

- Pozyskanie środków zewnętrznych na projekt pn.: **„Poprawa stanu dziedzictwa kulturowego oraz rozwój instytucji kultury w Łowiczu”. Projekt dotyczy Baszty Gen. Klickiego i Ratusza Miejskiego** – projekt opisano w późniejszej części sprawozdania;
- W 2017 r. w ramach projektu **„Unowocześnienie taboru transportowego Gminy Miasta Łowicz i Gminy Łowicz wraz z rozwojem infrastruktury transportowej – etap II”** wykonano przebudowę ulicy Dworcowej o łącznej długości ok. 380 m, na początkowym odcinku o szerokości 9,6 m jako ulica dwu kierunkowa, a dalej szerokości 5,5 m przy budynku dworca kolejowego jako ulica jedno kierunkowa i szerokości 7 m jako ulicę dwukierunkową wzdłuż zieleńca i parkingu dla samochodów osobowych. Przy budynku dworca wykonano nową zatokę autobusową spełniającą obecne wymagania techniczne dla autobusów i poprawiającą bezpieczeństwo pieszych. W obszarze zieleńca usunięto stary drzewostan i wykonano nowy układ ciągów pieszych z nowymi nasadzeniami zielni niskiej. W obszarze ulicy Dworcowej wybudowano kanalizację deszczową uwzględniającą nową geometrię ulicy oraz wybudowano kanalizację sanitarną poprawiając odpływ ścieków z budynku dworca i budynku mieszkalnego. Wybudowano parking dla samochodów osobowych połączony dwoma zjazdami z ul. Dworcową. Parking posiada 177 miejsc postojowych dla samochodów osobowych, w tym 6 miejsc dla osób niepełnosprawnych. Wzdłuż ul. Dworcowej w wykonano ciąg pieszy. Przy budynku dworca zlokalizowano wiaty dla ok. 20 szt. rowerów. W obszarze parkingu wybudowano kanalizację deszczową odprowadzającą wody opadowe poprzez separator do sieci kanalizacji deszczowej. Teren parkingu oświetlono 14 lampami. Łączna wartość tego etapu inwestycji wyniosła 1 996 290 zł. Zadanie realizowało Przedsiębiorstwo Budowlano-Produkcyjne TRAKT Bobrzak, Teclaw Sp. j. z Kutna;
- W lutym 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu złożył wniosek o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej z RPO Woj. Łódzkiego na lata 2014 – 2020 dla projektu pn. **„Budowa Demonstracyjnego Budynku Pasywnego – Wielofunkcyjnej Sali w Łowiczu”**. W październiku 2018 r. Zarząd Województwa Łódzkiego wyłonił

do dofinansowania projekt złożony przez Miasto Łowicz. Celem projektu była budowa demonstracyjnego budynku użyteczności publicznej -wielofunkcyjnej Sali w Łowiczu. Efektem realizacji projektu miało być zastosowanie nowoczesnych technologii w budynku użyteczności publicznej, wykorzystującego OZE do produkcji energii cieplnej, co sprzyjać miało zwiększeniu efektywności energetycznej oraz zmniejszeniu emisji substancji szkodliwych do atmosfery w Gminie Miasto Łowicz. Realizacja projektu: III kwartał 2019 – IV kwartał 2020. Całkowita wartość projektu wynosiła 10 686,287,71 zł, a wartość dofinansowania wynosiła 3 929 110,85 zł. Nie podpisano umowy ze względu na brak środków finansowych;

- **rozbudowa i przebudowa budynku Gimnazjum Nr 1 w Łowiczu w związku ze zmianą sposobu użytkowania części pomieszczeń szkoły na potrzeby Miejskiej Biblioteki im. A.K. Cebrowskiego, przy ul. Sienkiewicza 62.**

W dniu 25.10.2018 r. podpisano umowę z firmą ENERGO-BUD Przemysław Trafalski Budownictwo Trafalscy Sp. J. z siedzibą w Dobrzelinie na roboty budowlane ww. obiektu. W zakres prac wchodzi: wykonanie nowych tynków w pomieszczeniach, wykonanie nowych posadzek, wykonanie nowej instalacji C.O., wod-kan, elektrycznej i teletechnicznej, wykonanie nowej wentylacji mechanicznej, założenie klimatyzacji, nowych sanitariatów, malowanie ścian i sufitów, dobudowanie klatki schodowej. Termin realizacji zamówienia to 25.10.2018 r - 19.07.2019 r. Koszt przeprowadzonych prac wynosi 2 895 064,33 zł i finansowany jest w 79,9% ze środków Unii Europejskiej.

Projekt przewiduje również kompleksowe wyposażenie biblioteki w meble i sprzęt oraz aranżację wnętrza i otoczenia. Płatności za prace rozpoczęte w 2018 roku będą dokonane w roku 2019.

- ***Promowanie Bazyliki Katedralnej uznanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za pomnik historii***

Bazylika Katedralna w Łowiczu, zwana również „Wawelem Mazowsza” to najcenniejszy zabytek miasta. Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 października 2012 r. Bazylika Katedralna (dawna Kolegiata Prymasowska) pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Mikołaja została uznana za pomnik historii.

Celem ochrony pomnika historii jest zachowanie, ze względu na wartości historyczne, artystyczne, materialne i niematerialne, cennego obiektu architektury sakralnej o bogatym wyposażeniu w dzieła sztuki, autorstwa najwybitniejszych artystów Rzeczypospolitej pomiędzy XVI i XVIII w. – będącego dawną świątynią rezydencjonalną, a także nekropolią arcybiskupów gnieźnieńskich i Prymasów Polski, pełniących podczas elekcji i w okresach bezkrólewia funkcję interreksów Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Obszar pomnika historii „Łowicz – Bazylika Katedralna (dawna Kolegiata Prymasowska) pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Mikołaja” obejmuje budynek kościoła kolegiackiego, dzwonnice-bramę, bramę główną, trzy bramy pomocnicze, tzw. sygnaturkę umarłych oraz teren dawnego cmentarza przykościelnego. Granica pomnika przebiega wzdłuż otaczającego świątynię ogrodzenia i pokrywa się z obszarem działki ewidencyjnej nr 2095. Przy Bazylice Katedralnej wykonano oznakowanie informujące o nadaniu jej wysokiej formy ochrony zabytków, tj. Pomnika Historii.

Fot. Bazylika Katedralna w Łowiczu

Fot. Oznaczenie Bazyliki Katedralnej jako Pomnika Historii

Podniesienie rangi Bazyliki Katedralnej stworzyło duże możliwości pozyskania środków finansowych na rewaloryzację i szereg remontów w obiekcie.

W 2018 r. Bazylika Katedralna była tematem jednego z odcinków cyklu filmowego „Szlakiem miejsc niezwykłych: Pomniki Historii”, realizowanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. Była to znakomita do promocji tego cennego zabytku.

▪ **Utworzenie parku kulturowego**

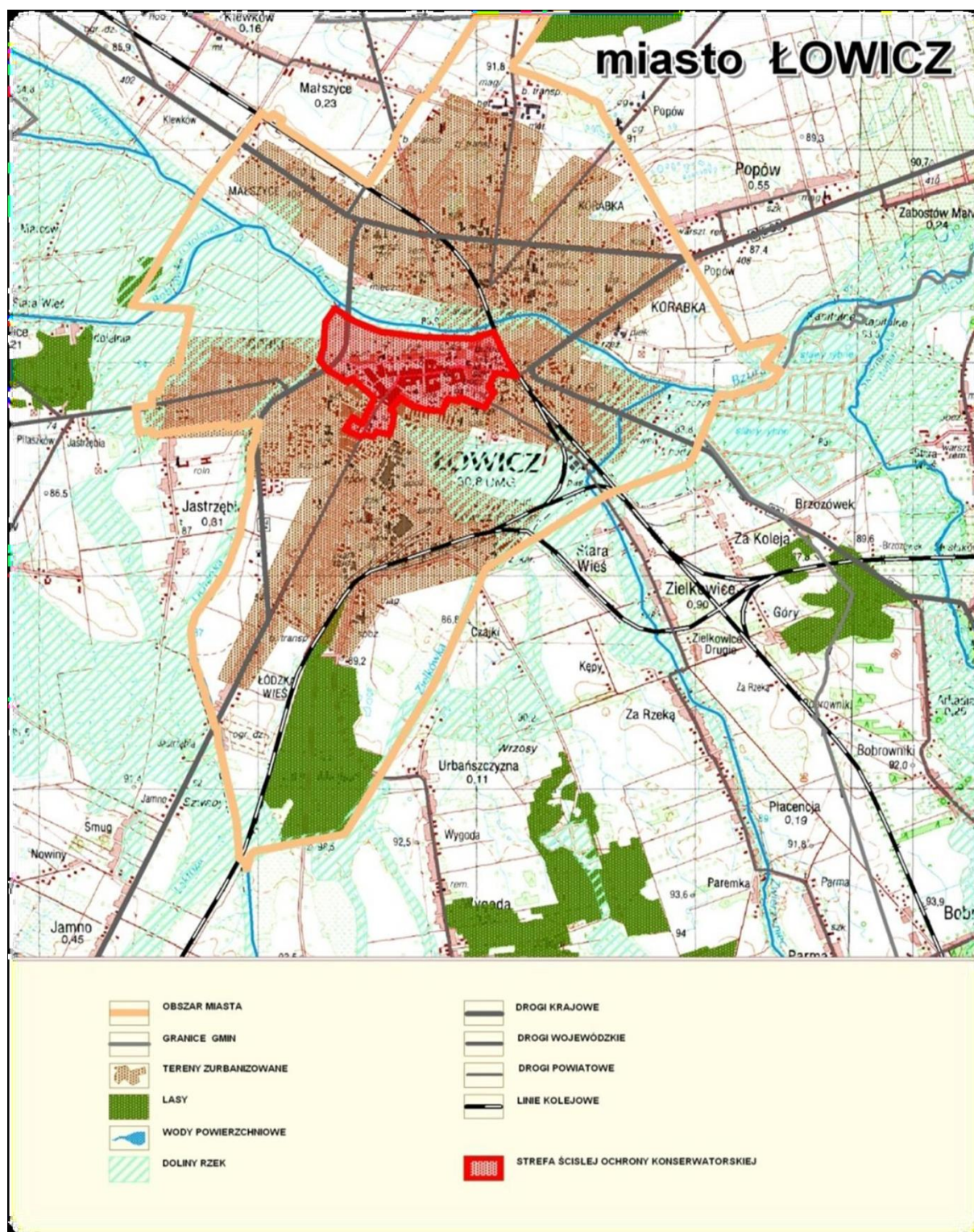
Park kulturowy jest jedną z czterech form ochrony zabytków. Wprowadzenie tej formy ochrony podnosi prestiż obszaru i przyczynia się do większych możliwości pozyskania środków finansowych na przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji obszaru objętego granicami parku.

Zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2067 ze zm.), Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Mając na uwadze powyższe Rada Miejska w Łowiczu Uchwałą Nr XXVIII/184/2016 z dnia 28 lipca 2016 r. ogłosiła o podjęciu prac nad utworzeniem parku kulturowego w mieście Łowiczu o nazwie **„Śladami Prymasów, Zawiszy, Walewskiej i Napoleona – łowicki park kulturowy”**. Oprócz Łowicza, zainteresowanie utworzeniem parku kulturowego wyraziły Gmina Bielawy, Gmina Kiernozia oraz Gmina Zduny.

Park ma za zadanie ochronę najważniejszych z punktu widzenia społeczeństwa wartości kulturowych i przyrodniczych, poprzez określenie m.in. miejsca oraz zasad ich ochrony. Proponuje się włączenie do parku kulturowego wszystkich zabytków i obszarów wpisanych do rejestru zabytków wraz z wyznaczonymi dla nich strefami. Mogą się tam znaleźć np. wybrane zabytki z Gminnej Ewidencji Zabytków, przydrożne aleje drzew owocowych, kapliczki. Dla obiektów ujętych w ww. rejestrze ograniczenia i zasady ochrony reguluje ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i one nie ulegają zmianie. Utworzenie parku nie wiąże się z koniecznością wprowadzenia dodatkowych ograniczeń. Park kulturowy to obszar, na którym wprowadza się ochronę dziedzictwa niematerialnego (np. lokalne tradycje). Park ma także za zadanie umożliwienie łatwiejszego pozyskiwania środków zewnętrznych zarówno przez samorządy jak również prywatnych inwestorów. Daje możliwość zwiększenia liczby turystów, co w konsekwencji przyczynić się może do rozwoju małej przedsiębiorczości. Park kulturowy nie będzie generował kosztów. Zainteresowanie utworzeniem parku kulturowego wyraziły następujące instytucje: Starostwo Powiatowe w Łowiczu, Muzeum w Łowiczu, Gmina Miasto Łowicz, Kuria Biskupia. Instytucje planują czynnie włączyć się w jego promocję. W ramach parku planowane jest utworzenie ścieżek rowerowych.

Proponowany wykaz zabytków do ujęcia w parku kulturowym w mieście Łowicz to:
Ścisła strefa ochrony konserwatorskiej wpisana do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Ochrony Zabytków w Skierniewicach - znak 933 A z dnia 20.05.1993 r.

Źródło: Zintegrowany Program Rewitalizacji Miasta Łowicza

W ramach podjętej Uchwały Miasto Łowicz zorganizowało konsultacje społeczne dotyczące utworzenia parku kulturowego. Wnioski w przedmiotowej sprawie można było

składać w terminie do 25 sierpnia 2016 r. w Urzędzie Miejskim w Łowiczu. W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

W 2018 r. nie były podejmowane działania związane z utworzeniem parku kulturowego w mieście Łowiczu o nazwie „Śladami Prymasów, Zawiszy, Walewskiej i Napoleona – łowicki park kulturowy”.

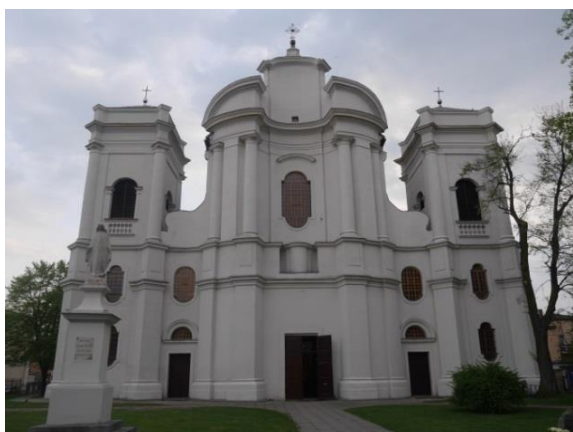
▪ ***Promowanie obiektów reprezentatywnych***

Na etapie sporządzania Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami dla Województwa Łódzkiego wytypowano obiekty uznane za reprezentatywne. Uznanie obszaru, czy obiektu zabytkowego za reprezentatywny świadczy o tożsamości miejsca oraz jego znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego nie tylko województwa łódzkiego, ale i Polski.

Wśród nich znalazło się pięć obiektów znajdujących się na terenie miasta Łowicza. Są to: Ratusz, Bazylika Katedralna pw. Wniebowzięcia NMP, Kościół pw. św. Ducha, Kościół filialny pw. św. Leonarda i Małgorzaty, Kościół oo. Pijarów pw. NMP i św. Wojciecha.

Obiekty reprezentatywne zamieszczone na liście są wysoko punktowane przy ubieganiu się o środki zewnętrzne przyznawane na rewaloryzację zabytków.

Fot. Obiekty reprezentatywne: Ratusz, Bazylika Katedralna, Kościół oo. Pijarów, Kościół pw. św. Ducha, Kościół filialny pw. św. Leonarda i Małgorzaty

W 2018 r. została podpisana umowa na roboty budowlane, tj. „Roboty konserwatorskie elewacyjne zabytkowego Ratusza w Łowiczu. Termin realizacji zamówienia to 09.11.2018 r. – 20.05.2019 r., a planowana wartość robót wynosi 794 525,27 zł.

W 2018 r. w Bazylice Katedralnej w Łowiczu wykonano następujące działania:

- przeprowadzono bieżące działania konserwujące i zabezpieczające obiekty zabytkowe tj. **Dawne Kanonie** – ul. Stary Rynek 19 i 20, **Kuria Wikariuszów** – ul. Stary Rynek 24, **Sufragania** – ul. Stary Rynek 24. Wykonano przeglądy budowlane obiektów i wszystkich instalacji. W Kurii Wikariuszów dokonano wymiany pieca grzewczego. Koszt wykonania wyniósł 20 000,00 zł, a całość prac sfinansowano ze środków własnych;

- w pracach przy kryptach prymasowskich Katedry Łowickiej został wykonany korytarz w zachodniej części nawy głównej. Całość działań obejmowało: wykonanie prac archeologicznych; wykonanie prac konserwatorskich; wykonanie prac budowlanych; wykonanie instalacji wentylacji, drenażu i odwodnienia, elektrycznej – włączenie ich w całość wykonanych wcześniej prac; wymiana części posadzki w Katedrze. Prace archeologiczne były przeprowadzone przez archeologa i historyka sztuki, a pozostałe działania były wykonywane przez firmę Raf-Bud Usługi Remontowo – Hydrauliczne z Sobockiej Wsi. Całość przeprowadzonych prac wraz z konserwacją zabytków znalezionych podczas ich wykonywania wyniosła 1 230 000,00 zł. Prace uzyskały dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 420 000,00 zł;
- zakończono prace w kryptach nawy południowej. Dotyczyły one konserwacji ścian i fundamentów. Całość zadania wyniosła 252 600,00 zł. Na zadanie uzyskano dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi w wysokości 61 600,00 zł. Prace wykonała firma AC Konserwacja Zabytków Piotrowski, Kosakowski z Krakowa;
- przeprowadzono remont i wykonanie posadzek w kryptach i korytarzach. Wykonano schody wejściowe do krypt. Całość zadania wyniosła 127 900,00 zł. Na zadanie uzyskano dofinansowanie z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi w wysokości 72 000,00 zł. Prace wykonała firma AC Konserwacja Zabytków Piotrowski, Kosakowski z Krakowa.

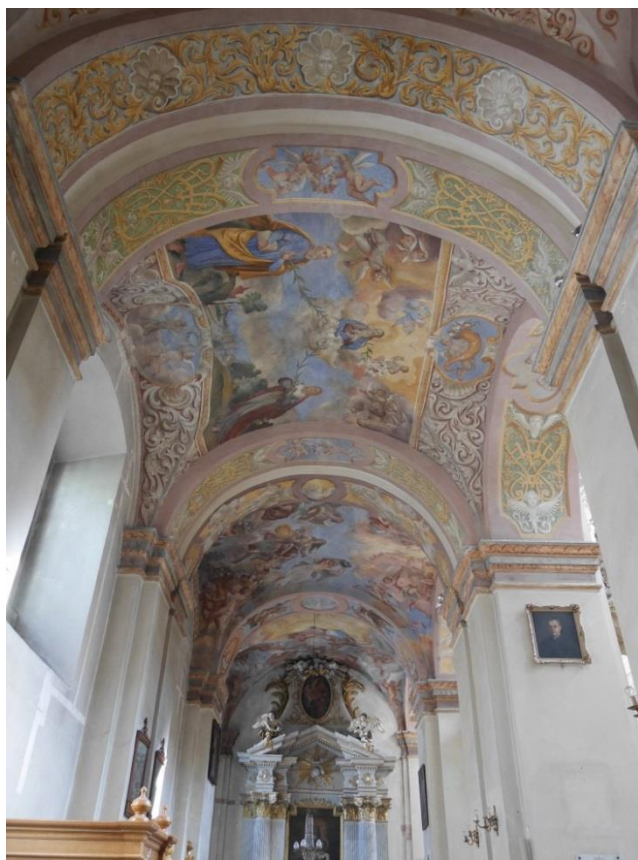

Fot. Wejście do krypt w Bazylice Katedralnej w Łowiczu

W Kościele o.o. Pijarów p.w. NP. Marii i św. Wojciecha (Kościele Zakonu Pijarów) w 2018 r. wykonano następujące działania:

- **Nawa zachodnia – konserwacja polichromii sklepienia oraz I etap konserwacji polichromii ścian.** Koszt przeprowadzonych prac – 430 543,00 zł, w tym 325 000,00 zł dotacji z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Na cmentarzu przykościelnym Zakonu Pijarów ze środków własnych wykonano konserwację cokołu i figury Matki Bożej w kwocie 7 500,00 zł.

Fot. Odnowione freski w Kościele oo. Pijarów w Łowiczu

W Kościele św. Ducha w Łowiczu i Kościele filialnym pw. św. Leonarda i Małgorzaty w 2018 r. nie prowadzono działań remontowych i rewitalizacyjnych.

- ***Ochrona, rewaloryzacja i rozwój turystyki kulturowej i pielgrzymkowej w oparciu o cenne obiekty sakralne Bazylikę katedralną, kościoły pijarów, św. Ducha***

Obiekty sakralne Miasta Łowicza stanowią cenny walor do rozwijania turystyki kulturowej i pielgrzymkowej. Wielu turystów odwiedzających Łowicz w pierwszej kolejności odwiedza właśnie obiekty sakralne znajdujące się na terenie miasta, a w szczególności

najcenniejszy zabytek regionu - Bazylikę Katedralną, we wnętrzu której, na trzech poziomach znajduje się Muzeum Diecezjalne. Oprócz zwiedzania Muzeum w ofercie znajduje się także wejście na taras widokowy (wysokość 35 m), z którego rozciąga się wspaniały widok na miasto; oprowadzanie po Bazylice Katedralnej, projekcja 15 minutowego filmu o historii kościoła, jego renowacji oraz stanu obecnego, a także 30 minutowy koncert organowy mający na celu prezentację zabytkowych, koncertowych organów.

Łowicz jest miastem o bogatej tradycji pielgrzymkowej. W ciągu roku z Łowicza wyrusza wiele pielgrzymek. Najbardziej znane to:

- Łowicka Piesza Pielgrzymka Młodzieżowa na Jasną Górę, która została zapoczątkowana w 1996 r. z inicjatywy ówczesnego ordynariusza bp. Alojzego Orszulika. Pielgrzymka wyrusza z miasta 6 sierpnia każdego roku;
- Łowicka Piesza Pielgrzymka z Łowicza na Jasną Górę – nazywana przez Ojców Paulinów „jaskółką pieszego pielgrzymowania” ponieważ jako pierwsza rozpoczyna sezon wszystkich pieszych pielgrzymek na Jasną Górę w Polsce (w 2018 r. pielgrzymka wyruszyła z Łowicza 14 maja).

W 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu przeznaczył 1 350,00 zł dla Diecezji Łowickiej na prowadzenie działań promocyjnych miasta Łowicza podczas Łowickiej Pieszej Pielgrzymki Młodzieżowej na Jasną Górę w dniach 6 – 15 sierpnia.

Miasto Łowicz w okresie sprawozdawczym nie prowadziło działań dotyczących opracowania całościowego projektu obejmującego wybrane obiekty sakralne takie jak zespoły klasztorne, w szczególności Katedrę Łowicką.

- ***Przeprowadzenie prac rewaloryzacyjnych zabytkowych układów zieleni z terenu Miasta Łowicza po zamieszczeniu na Krajowej i wojewódzkiej liście obszarów przeznaczonych do rewaloryzacji w celu pozyskania funduszy na przeprowadzenie wymaganych prac***

W 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu nie prowadził żadnych prac modernizacyjnych i rewaloryzacyjnych z zabytkowym układem zieleni.

▪ ***Stworzenie mechanizmu współpracy w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym***

Zarządzeniami z dnia 13 listopada 2017 r. Starosta Łowicki ustanowił trójkę przewodników Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego: Ireneusza Cybulskiego, Katarzynę Wielemborek – Szkup oraz Jacka Rybusa, pierwszymi społecznymi opiekunami zabytków na obszarze powiatu łowickiego.

W 2018 r. społecznym opiekunem zabytków, na podstawie Zarządzenia Starosty Łowickiego z dnia 25 stycznia 2018 r. został Zdzisław Kryściak.

Ustanowieni przez Starostę Łowickiego na wniosek Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, społeczni opiekunowie zabytków mają za zadanie, zgodnie z zapisami art. 102 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, podejmowanie działań związanych z zachowaniem wartości zabytków i utrzymaniem ich w jak najlepszym stanie oraz upowszechnianie wiedzy o zabytkach.

Miasto Łowicz w okresie sprawozdawczym nie prowadziło działań w zakresie tworzenia wspólnych inicjatyw utworzenia szlaku Kolei Warszawsko – Wiedeńskiej i Okresu Uprzemysłowienia.

▪ ***Poprawa stanu obiektów zamieszczanych w Gminnej Ewidencji Zabytków i oznakowanie obiektów znajdujących się w rejestrze WKZ***

W 2018 r. podjęto następujące działania mające na celu poprawę obiektów zamieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków:

- Pozyskanie środków zewnętrznych na projekt pn.: „**Poprawa stanu dziedzictwa kulturowego oraz rozwój instytucji kultury w Łowiczu**”. Projekt dotyczy **Baszty Gen. Klickiego i Ratusza Miejskiego**.

W dniu 25.10.2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu podpisał umowę z firmą Projektowanie w budownictwie Dariusz Makuch z siedzibą w Łodzi na wykonanie projektu budynku Multimedialnego Centrum Historii Baszty gen. Klickiego.

Założenia projektowe dotyczą: remontu wnętrza Baszty (naprawa tynków, malowanie ścian i sufitów, cyklinowanie podłóg, oczyszczenie i lakierowanie stopni schodów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacja przeciwpożarowa i elektryczna – remont), prac remontowych – utworzenie interaktywnego kiosku poprzez adaptację istniejących pomieszczeń budynku gospodarczego - obiekt będzie dostosowany

dla osób niepełnosprawnych (zadaszenie przed budynkiem, naprawa tynków, malowanie ścian, czyszczenie istniejących posadzek gresowych, remont z modernizacją istniejącego WC na potrzeby osób niepełnosprawnych, remont instalacji wod-kan, remont istniejącej instalacji elektrycznej), zagospodarowania terenu (utwardzenia ciągów komunikacyjnych, przenośna zadaszonej sceny wyposażonej w urządzenia nagłaśniające i oświetleniowe, przebudowy istniejącego oświetlenia i budowy nowego oświetlenia – 7 szt., utworzenia terenów zielonych). Istniejący budynek gospodarczy wraz z otaczającym terenem, który po pracach remontowych i adaptacyjnych ma pełnić funkcję na potrzeby spotkań i imprez kulturalnych w ramach działalności Multimedialnego Centrum Historii Baszty Gen. Klickiego.

Roboty wykonano od 25.10.2018 r. do 10.12.2018 r. Wartość prac wyniosła 16 600,00 zł i została sfinansowana z budżetu Miasta Łowicza.

Przeprowadzono także prace konserwatorskie elewacji zabytkowego budynku Ratusza Miejskiego. W dniu 24.10.2018 r. podpisano umowę na ww. roboty konserwatorskie Ratusza z firmą Usługi Remontowo – Hydrauliczne RAF – BUD Rafał Jędrzejczak z siedzibą w Sobockiej Wsi. W zakres prac obejmował wykonanie tynków zewnętrznych, obróbka blacharska, częściowa wymiana stolarki drzwiowej i okiennej, malowanie elewacji budynku, wykonanie instalacji odgromowej, dostosowanie dla osób niepełnosprawnych. Całkowita wartość robót to 794 525,27 zł, a termin realizacji zamówienia: 09.11.2018 r. – 20.05.2019 r. Projekt finansowany jest w 79,9% ze środków Unii Europejskiej.

Na przedmiotowy projekt w 2018 r. wydatkowano 46 779,19 zł.

Fot. Baszta gen. Klickiego w Łowiczu

- **wykonanie 41 szklanych tablic informacyjnych o zabytkach dla turystów odwiedzających Łowicz, w języku polskim, angielskim, niemieckim i francuskim.**

Tablice zostały zlokalizowane w następujących miejscach: Stary Rynek, Bazylika Katedralna – 2 tablice, Kamienica Cebrowskich, Gmach Dawnego Muzeum Miejskiego, Kościół i kolegium oo. Pijarów, Zespół kanonii, Brama Prymasowska, Dziekania, Podkówka, Ratusz na Starym Rynku, Kamienica Napoleońska, Muzeum w Łowicz (dawne Seminarium ks. Misjonarzy), Brama Miejska na Mostowej, Dawna Łażna Miejska, Gmach dawnej poczty konnej, Dawny Hotel Wileński, Zespół romantyczny gen. Stanisława Klickiego (baszta, pałacyk), Kościół św. Leonarda i św. Małgorzaty, Brama Rawska zwana Kierchowską, Kościół mariawicki, Kościół i Klasztor Sióstr Bernardynek, Glinki z pomnikiem Artura Zawiszy Czarnego, Dworek Kalinowskich, Dawne więzienie, Kościół św. Ducha, Brama Krakowska, Kościół i Klasztor pobernardyński, Gmach Starostwa Powiatowego, Park i. prof. Władysława Stanio i Bratkowice, ulica i kościół św. Jana, Dom Księża Emerytów, Ruiny Zamku Prymasowskiego, Kościół i klasztor podominikański, Remiza OSP, Nowy Rynek,

Dawna Synagoga, Kamienica Zduńska 42, Dawny kościół ewangelicki, Gmach dawnego Sądu, Pomnik Trzech Narodów i park na Błoniach.

Tablice informacyjne na zlecenie Urzędu Miejskiego wykonała firma Michał Miziołek „Kolo” z siedzibą w Łowiczu. Termin wykonania prac to 11.12.2018 r. - 21.12.2018 r. Koszt prac wyniósł 29 889,00 zł. Tłumaczenie pisemnych tekstów z dziedziny turystyki o historii i zabytkach Łowicza i Ziemi Łowickiej z języka polskiego na język angielski, niemiecki i francuski zlecono firmie „SUMMA LINGUAE” S. A. z siedzibą w Krakowie. Koszt usługi wyniósł 10 007,28 zł. Usługę wykonano w terminie od 9.08.2018 r. do 31.08.2018 r.

- Urząd Miejski w Łowiczu złożył wniosek do Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi na dofinansowanie projektu pn. „Poprawa stanu dziedzictwa kulturowego oraz rozwój instytucji kultury w Łowiczu”. W ramach projektu wykonane zostaną prace remontowe baszty gen. Klickiego wraz z utworzeniem „Multimedialnego Centrum Historii Baszty”, konserwacja elewacji miejskiego ratusza, a także przebudowa budynku po Gimnazjum nr 1 w Łowiczu, dokąd z Bratkowic zostanie przeniesiona Miejska Biblioteka im. A. K. Cebrowskiego. Wartość projektu wynosi 4 297 977,51zł, na co składa się 2.805.534,23 zł dofinansowania i 1 492 443,28 zł wkładu własnego miasta;

Starostwo Powiatowe w Łowiczu w 2018 r. okresie sprawozdawczym przeprowadziło prace remontowe na następujących obiektach:

- **Budynek „Nowy Powiat” przy ul. Stanisławskiego 30 w Łowiczu**

Powiat Łowicki zawarł umowę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w Łodzi o umorzenie części środków przeznaczonych na spłatę pożyczki zaciągniętej na wykonanie odwodnienia dla budynku siedziby Starostwa Powiatowego w Łowiczu. Środki w wysokości 26 172,00 zł zostały przeznaczone na wykonanie ocieplenia stropu nad ostatnią kondygnacją głównego budynku administracyjnego. Zadanie obejmowało swym zakresem ułożenie folii paroizolacyjnej oraz dwóch warstw wełny na stropie nad ostatnią kondygnacją. Powierzchnia stropu przeznaczonego do cieplenia wyniosła 552 m². Zawarto umowę z Zakładem Projektowo – Remontowo – Budowlanym Andrzej Malczyk z siedzibą w Łowiczu na kwotę 42 300,00 zł brutto, przy czym kwota 26 172,00 zł pochodziła z umorzenia pożyczki przez WFOŚiGW

w Łodzi, pozostała część w wysokości 16 128,00 zł to środki własne Powiatu Łowickiego. We wrześniu odbył się odbiór końcowy.

– **ZSP nr 2 RCKUiP – Budynek szkolny w zespole 6-ciu budynków – Blich 10**

Przedmiotem inwestycji był remont dwóch sal dydaktycznych. W jednej Sali przeprowadzono cyklinowanie posadzki, a w drugiej rozebrano ściankę działową, zerwano istniejące podłogi i ułożono nowe, wymieniono stolarkę drzwiową. W obu salach wykonano gładzie gipsowe, roboty malarskie, wymieniono instalację elektryczną i komputerową. Całkowity koszt prac to 81 100,00 zł, z czego 56 044,71 zł to środki finansowe pochodzące z RPO WŁ, a 25 055,29 zł środki własne Powiatu Łowickiego. Prace wykonała firma ADMAR Sp. c. z siedzibą w Łowiczu.

Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze Oddział w Łowiczu, na podstawie zezwolenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nr 2018/4519/OR, w dniach 1 – 2 listopada 2018 r. zorganizowało IX „Kwestę na rzecz ratowania zabytkowych grobów łowickich cmentarzy”. Podczas kwesty zebrano 16 061,85 zł. Środki przeznaczone zostaną na rozpoczęty już remont nagrobka śp. Jana Konopackiego, artysty malarza związanego z Łowiczem, zmarłego w 1894 r. Znajduje się on na cmentarzu katedralnym. Wszelkie prace remontowe zlecane są fachowcom i odbywają się pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi.

▪ ***Przeprowadzenie prac remontowych zaniedbanych zabytkowych kamienic***

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Łowiczu, w 2018 r. przeprowadził szereg prac remontowych przy 8 obiektach zabytkowych zamieszczonych w Gminnej Ewidencji, przy następujących adresach: ul. Bielawska 3, ul. Plac Przyrynek 6, ul. Podrzeczna 5, ul. Podrzeczna 13, ul. Sienkiewicza 58, ul. Stary Rynek 11, ul. Świętojańska 2, ul. Warszawska 45. W zakres prac wchodziło głównie: wymiana stolarki okiennej w lokalach mieszkalnych, wymiana pokrycia połaci dachów i naprawa kominów, wzmocnienie więźby dachowej po pożarze, malowanie klatki schodowej. Całość kosztów wyniosła 153 974,93 zł. Środki pochodziły z Gminy Miasta Łowicz.

Na terenie miasta na bieżąco prowadzone są prace rewitalizacyjne i remontowe zabytkowych kamienic przez prywatnych właścicieli.

- ***Możliwość rozważenia uruchomienia konkursu na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych lub nagradzania najlepiej przeprowadzanych rewaloryzacji i remontów***

W okresie sprawozdawczym Miasto Łowicz nie uruchomiło konkursu na najlepiej odnowioną elewację łowickiego budynku. Nie przyznano również nagrody Burmistrza Miasta Łowicza za najlepiej przeprowadzone działania rewaloryzacyjne i remontowe.

- ***Kontynuacja wirtualnej panoramy Miasta Łowicza i dalsze zamieszczenie informacji zawartych w opracowanych kartach gminnej ewidencji na stronie internetowej***

W celu upowszechniania dziedzictwa kulturowego Miasta Łowicza kontynuowana jest inicjatywa wirtualnej panoramy Łowicza zawierającej najciekawsze zabytki z terenu miasta.

Na stronie internetowej miasta www.lowiczturystyczny.eu znajduje się multimedialna mapa Łowicza na której zamieszczone są zabytki znajdujące się na terenie Łowicza.

Bardzo ciekawą inicjatywą jest umieszczenie na urzędowej stronie internetowej sferycznych panoram miasta, umożliwiających oglądanie i zaprezentowanie w sposób interaktywny danego miejsca przez internet, w tym miejsc i obiektów zabytkowych i turystycznych.

Ponadto na stronie internetowej Urzędu Miejskiego zamieszczona jest Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Łowicza, która jest na bieżąco aktualizowana.

Działanie 2

Kreowanie poczucia tożsamości regionalnej

Zadania

- ***Upowszechnianie opracowanego zbioru legend***

W 2018 r. Koło Przewodników Terenowych im. Anieli Chmieleńskiej, działające w strukturach Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego Oddział w Łowiczu zorganizowało kolejny spacer historyczny szlakiem legend w ramach obchodów Dnia Dziecka. Członkowie Koła Przewodników im. Anieli Chmieleńskiej w Łowiczu wcielili się w postacie z dziejów miasta – “Duchy Przeszłości Łowicza”. Podczas spaceru była okazja do spotkania z: Michałem Stefanem Radziejowskim, Napoleonem Bonaparte, Anielą Chmieleńską, katem Michałkiem, Żydem Jankielem, duchem Zakonnika i Czarownicą

Wiedźminą. Spacer zakończył się wręczeniem pamiątkowego znaczka i pocztówki, słodkich niespodzianek dla dzieci oraz wspólnym zdjęciem. Wzięło w nim udział ponad 60 osób.

Projekt zorganizowany został w ramach zadania publicznego współfinansowanego przez Urząd Miejski w Łowiczu.

▪ ***Organizacja imprez o charakterze kulturowym***

Miasto Łowicz w 2018 r. było organizatorem lub współorganizatorem szeregu imprez o charakterze kulturowym. Do najgłówniejszych należały:

- Książackie Jadło – Festiwal Dobrej Żywności;
- Koncerty kolęd i pastorałek w wykonaniu łowickich zespołów ludowych;
- Koncerty w wykonaniu Łowickiej Orkiestry Kameralnej;
- Międzynarodowy Festiwal Organowy Jan Sebastian Bach;
- Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej KOLORY POLSKI;
- Koncert Orkiestry Wojska Polskiego;
- Koncerty okolicznościowe;
- Wybory Księżanki i Księżaka Roku;
- Uroczystości wręczenia „Gwiazd Łowickich”;
- Boże Ciało w stolicy Księstwa Łowickiego z paradą pasiaków ulicami miasta;
- Warsztaty Ludowe;
- Kiermasz Wielkanocny i Bożonarodzeniowy;
- Europejskie Dni Dziedzictwa;
- Och Film Festiwal i Mały Och;
- Rajdy i spacer z przewodnikami o tematyce historycznej, kulturalnej i przyrodniczej;
- Promocja „Roczników Łowickich”;
- Promocja książki „Kronika dziejów Łowicza 1914-1915” Władysława Tarczyńskiego w opracowaniu Marka Wojtyłaka i innych wydawnictw;
- Majówka Melomana;
- Dni Łowicza;
- Upamiętnienie rocznic historycznych.

▪ ***Promocja imprez o charakterze kulturowym***

Odbywające się w Łowiczu imprezy o charakterze kulturowym i folklorystycznym są mocno promowane w samym mieście, województwie i na terenie całego kraju. Uczestnictwo twórców ludowych i innych artystów w przedmiotowych imprezach stanowi dodatkowy walor kulturowy miasta oraz wpływa na rozwój rzemiosła ludowego i wzmocnienia łowickiego podregionu etnograficznego.

Szczególnie rozpoznawalnym w całym kraju wydarzeniem są uroczystości Bożego Ciała w Łowiczu. Barwna procesja ulicami miasta gromadzi corocznie liczne rzesze pielgrzymów i turystów z całego świata. Po uroczystościach kościelnych, na Nowym Rynku odbywa się Festiwal Księżaków kompleksowo prezentujący zasoby historii i folkloru Księżaków: muzyki, sztuki, języka oraz obrzędów i zwyczajów podczas którego można obejrzeć występy zespołów ludowych oraz warsztaty rękodzieła ludowego. Przed otwarciem Festiwalu, ulicami miasta przechodzi Parada Księżaków (Pasiaków), którą tworzą członkowie zespołów folklorystycznych oraz mieszkańcy Łowicza, polegająca na zbiorowej prezentacji strojów łowickich oraz ubrań inspirowanych motywami łowickimi. Festiwal spełnia dwa główne cele: prezentuje Łowicz jako miasto – stolicę zakorzenioną w tradycji, ale jednocześnie otwartą na nowe rozwiązania oraz promuje Markę Łowicza, która jest unowocześnionym podejściem do promowania historii i folkloru regionu łowickiego. Zagospodarowanie tej kategorii przez Łowicz jest głównym elementem promowania marki w segmencie turystycznym.

Jedną z najważniejszych imprez corocznie odbywających się w Łowiczu jest Księżackie Jadło – Festiwal Dobrej Żywności. Impreza odbywa się na trójkątnym Nowym Rynku i bardzo licznie przyciąga zarówno mieszkańców miasta, jak też wielu turystów. Podczas Łowickiego Jadła organizowany jest konkurs na ugotowanie jednej potrawy, w którym bierze udział wiele kół gospodyń z okolicznych miejscowości. Prowadzone są warsztaty ludowe rękodzieła i rzemiosła łowickiego: garncarstwo, rzeźbiarstwo, koronkarstwo, wikliniarstwo, plastyka obrzędowa, hafciarstwo. Prezentowane jest rękodzieło ludowe, a także bita jest okolicznościowa moneta.

W lipcu 2018 r. na terenie skansenu w Maurzycach odbyła się VI edycja „Łowickich Żniw”. Celem imprezy jest przypomnienie dawnych obrzędów żniwnych. Organizatorem „Łowickich Żniw” było Starostwo Powiatowe w Łowiczu i Centrum Kultury Turystyki

i Promocji Ziemi Łowickiej. W skansenie, w dniu 26 sierpnia 2018 r. odbyła się także XIX Biesiada Łowicka.

We wrześniu 2018 r. Centrum Kultury, Turystyki i Promocji Ziemi Łowickiej reprezentowało Powiat Łowicki podczas imprezy MIXER Regionalny w Łodzi.

W 2018 r. w Muzeum w Łowiczu prezentowana była wystawa pt. „To, co kochał... Adam Głuszek (1946-2017)” przedstawiająca bogaty zbiór rzeźb artysty, obrazów i zdjęć. W swojej twórczości ukazywał on bogactwo tradycyjnej polskiej sztuki ludowej. Adam Głuszek przez wiele lat współpracował z Urzędem Miejskim w Łowiczu. Wiele razy uczestniczył w warsztatach i pokazach. Jego osiągnięcia zostały docenione przyznaniem mu Nagrodą im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla sztuki ludowej”.

▪ ***Wykreowanie pamiątek regionalnych***

Miasto Łowicz oferuje wiele oryginalnych pamiątek regionalnych inspirowanych jego folklorem i historią.

Bardzo ciekawą pamiątką z Łowicza przygotowaną przez Urząd Miejski w Łowiczu jest Łowicki Paszport Turystyczny. Paszport zawiera informacje o atrakcjach turystycznych miasta i ziemi łowickiej oraz miejsce na pamiątkowe pieczętki. Jest wydawany bezpłatnie jako forma pamiątki z wizyty w Łowiczu. Paszport turystyczny został wprowadzony w 2014 r. w ramach projektu pn.: „Folklor Łowicki – wdrożenie i promocja marki regionalnej Miasta Łowicza – etap II” i jest wydawany co roku. Dotyczy nadania tytułu honorowego gościa miasta Łowicza. Zawarte treści opisują najważniejsze miejsca jakie należy zwiedzić w Księstwie Łowickim. Turysta w określonych punktach wycieczki może otrzymać pamiątkową pieczętkę. Dystrybucja tego dokumentu prowadzona jest podczas większych imprez miejskich, tj. Boże Ciało, Księżackie Jadło, a także w siedzibie Biura ds. Kultury, Sportu, Turystyki i Organizacji Pozarządowym Urzędu Miejskiego w Łowiczu.

Do innych miejskich materiałów promocyjnych i jednocześnie pamiątek regionalnych kupowanych przez Urząd Miejski na bieżąco należą m.in.: wycinanki łowickie, kartki pocztowe, magnesy, smycze, kubki, breloki, podkładki pod kubki, chusty i szale łowickie, bobki łowickie, publikacje książkowe, zegary reklamowe, koszulki, długopisy, kalendarze, znaczki pins, znaczki pocztowe z wycinanką łowicką.

W 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu zamówił usługę wykonania autorskich dekoracyjnych choinek (10 szt.), w celach promocji dziedzictwa kulturowego Miasta Łowicza. Koszt usługi wyniósł 993,00 zł.

Urząd Miejski zamawiał ponadto wykonanie łowickich wycinanek w ramach obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości oraz w ramach wręczenia dorocznej nagrody „Gwiazdo Łowicko 2018”

W 2018 r. Urząd Poczty Polskiej w Łowiczu, przed uroczystościami Bożego Ciała przygotował dla mieszkańców miasta oraz turystów serię znaczków pocztowych z łowiczankami. W serii zostały ukazane także trzy łowickie kapliczki, lokalni artyści ludowi Zofia i Włodzimierz Gala oraz rzeźby artysty ludowego i kolekcjonera śp. Adama Głuszka (1946-2017) za zbiorów Galerii Staroci i Pamiątek Regionalnych w Lipcach Reymontowskich.

▪ ***Kreowanie Marki Folklor Łowicki***

Władze Powiatu Łowickiego corocznie przyznają marki regionalne „Łowickie”. Ideą nadawania Marki Regionalnej "Łowickie" jest sygnowanie przedsięwzięć, produktów i usług o szczególnym znaczeniu dla regionu łowickiego oraz docenienie działań w kierunku czerpania z dorobku kulturowego Ziemi Łowickiej i kultury książkowej. Marka „Łowickie” jest przyznawana firmom, instytucjom oraz osobom prywatnym, które swoją codzienną działalnością promują region łowicki w kraju i za granicą.

Markę "Łowickie" za 2018 rok otrzymali: Lamela Sp. z o.o., Uczniowski Klub Sportowy Błyskawica z Domaniewic, Muzeum rodziny Brzozowskich w Sromowie oraz "Oberża pod Złotym Prosiakiem" pod Nieborowem. Super Marka Regionalna "Łowickie" trafiła do firmy FOLKSTAR. Uczestnicy programu Marki Regionalnej "Łowickie", posiadają prawo do umieszczania znaku regionalnego „Łowickie” na swych produktach, czy też materiałach reklamowych.

▪ ***Promowanie Procesji Bożego Ciała wpisanej na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa oraz zamieszczenie procesji na Liście UNESCO***

Procesja Bożego Ciała w Łowiczu zamieszczona na krajowej liście dziedzictwa niematerialnego UNESCO jest jedną z najpiękniejszych i najbardziej rozpoznawalnych w całym kraju. Jest symbolem regionu łowickiego. Zachwyca wyjątkowym klimatem dzięki

wielobarwnym i unikalnym strojom ludowym tzw. „pasiakom”, w które ubierają się mieszkańcy miasta i jego okolic. Procesję wzbogacają niesione chorągwie, sztandary i feretorny. Trasa procesji prowadzi ulicami miasta, wyruszając spod Bazyliki Katedralnej do czterech ołtarzy, przy których wierni zatrzymują się, by wysłuchać Słowa Bożego w kilku językach. W 2018 r. procesja przeszła z Bazyliki Katedralnej ulicami: 11 Listopada, Tkaczew, 3 Maja i Stary Rynek. W procesji uczestniczyli przedstawiciele lokalnych władz samorządowych, liczni goście i turyści.

Fot. Procesja Bożego Ciała w Łowiczu

▪ ***Wpisanie specjalów lokalnych na Ministerialną listę krajowych produktów regionalnych i promocja specjalów regionalnych***

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi wykaz – Listę Produktów Tradycyjnych, na której znajdują się także produkty z regionu łowickiego, tj.: kompot wiśniowy po łowicku, przecier ogórkowy po łowicku, szczaw konserwowy po łowicku, ćwikła z chrzanem po łowicku, powidła śliwkowe łowickie, ogórki konserwowe i kwaszone po łowicku.

Znakomitą promocją specjalów regionalnych miasta jest udział w Festiwalu Dobrej Żywności – Księżackiego Jadła. Księżackie Jadło jest imprezą promującą tradycyjne jedzenie oraz produkty wytwarzane na bazie tradycyjnych składników i receptur. Podczas organizowanego we wrześniu 2018 r. Księżackiego Jadła w Łowiczu ogłoszono konkurs

na najsmaczniejszą potrawę, którą był łowicki krupnik. Podczas imprezy odbył się także pokaz kulinarny Jacka Kuronia.

W dniach 19 – 20 marca 2018 r. na zaproszenie Urzędu Miejskiego w Łowiczu miała miejsce wizyta dziennikarzy prasy branżowej sektora spożywczego z Niemiec, Rosji, Ukrainy i Francji. Podczas pobytu odbyło się spotkanie dziennikarzy z władzami samorządowymi Łowicza i przedsiębiorcami biorącymi udział w projekcie oraz odwiedziny w łowickich firmach z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (firma Braci Urbanek Andrzej i Jacek Urbanek Sp. j., Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowe „FIRMA” Józef Brejnak, Spółka Ogrodniczo – Pszczelarska „PSZCZÓŁKA” w Łowiczu Sp. z o.o., ZPOW AGROS NOVA Sp. z o.o. Sp.k.). Wizyta była jednym z elementów działań skierowanych na rzecz rozwoju współpracy handlowej łowickich firm spożywczych z innymi państwami i jest współfinansowana ze środków unijnych.

We wrześniu 2018 r. w hotelu Eco w Łowiczu odbyło się Forum Gospodarcze, które było elementem projektu realizowanego przez Urząd Miejski w Łowiczu pn. „Łowicz – centrum przetwórstwa rolno – spożywczego” w ramach Osi Priorytetowej II: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020”, którego celem jest promocja regionu łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem roli Łowicza jako wiodącego centrum przetwórstwa rolno – spożywczego. Forum było okazją do promocji lokalnych firm oraz podniesienia rangi gospodarczej regionu.

Łowickie firmy z sektora rolno – spożywczego, tj. Spółka Ogrodniczo – Pszczelarska „PSZCZÓŁKA” w Łowiczu Sp. z o.o., ZPOW AGROS NOVA Sp. z o.o. Sp. k., Firma Braci Urbanek Andrzej i Jacek Urbanek Sp. j., Regionalne Koło Pszczelarzy, Zrzeszenie Plantatorów Owoców oraz Urząd Miejski w Łowiczu promowały swoje produkty na Międzynarodowych Targach Żywności Warsaw Food Expo 2018, które odbywały się w dniach 24 – 26 maja 2018 r. w Nadarzynie.

▪ ***Realizacja projektów podnoszących atrakcyjność obiektów i obszarów zabytkowych Miasta Łowicza***

Do najważniejszych projektów podnoszących atrakcyjność obiektów i obszarów zabytkowych Miasta Łowicza, zrealizowanych w 2018 r. należą projekty dotyczące przeprowadzenia prac rewitalizacyjnych i wykonania dokumentacji projektowych zleconych przez Urząd Miejski w Łowiczu, Starostwo Powiatowe w Łowiczu, Muzeum w Łowiczu,

a także projekty dotyczące przeprowadzenia prac w Bazylice Katedralnej w Łowiczu, opisane w niniejszym sprawozdaniu.

▪ ***Wykorzystanie m.in. Galerii Łowickiej dla potrzeb rozwoju i promocji lokalnych produktów regionalnych***

W 2018 r. oraz latach wcześniejszych Galeria Łowicka i znajdujący się w niej sklep Folkstar pełnią i pełniły bardzo ważną funkcję w promowaniu lokalnych produktów regionalnych. Obiekt w swojej ofercie posiada różnorodne wyroby łowickiej sztuki ludowej, które można nabyć zarówno drogą internetową, jak i w ciągle rozwijającej się sieci sklepów w całym kraju. Stoiska sklepu można spotkać również podczas różnego rodzaju imprez kulturalnych odbywających się w całej Polsce. Wszystko to sprawia, że dzięki szerokiemu sposobowi promocji lokalne produkty regionalne są rozpoznawalne i chętnie kupowane zarówno przez turystów jak i mieszkańców innych miast i regionów.

W Galerii Łowickiej cały czas funkcjonuje stała ekspozycja Muzeum Guzików w Łowiczu. Muzeum Guzików jest instytucją kultury zajmującą się guzikami we wszystkich jego aspektach. Obiektem zainteresowań muzeum są guziki i pamięć o ich właścicielach. Siedzibą Muzeum jest waliza, która kiedyś należała do łowickiego kupca Bolesława Modesta Majewskiego, a terenem działalności jest obszar całego świata. Wystawa jest najmniejszym muzeum Europy.

Fot. Stała ekspozycja Muzeum Guzików w Galerii Łowickiej

▪ ***Edukacja regionalna mieszkańców***

Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie zachowania i propagowania dziedzictwa kulturowego oraz wiedzy o zabytkach i zasadach ochrony ma ogromne znaczenie. Edukację prowadzi szereg łowickich instytucji.

Muzeum w Łowiczu organizuje lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży w zakresie etnografii (tematyka stroju łowickiego, architektura regionu łowickiego, łowickie zwyczaje i obrzędy), historii i sztuki.

Dla dorosłych prowadzone są wykłady o architekturze regionu, łowickich zwyczajach i obrzędach weselnych, różnorodności etnicznej miasta Łowicza, czy życiu i twórczości Stefana Chelmońskiego.

Muzeum w Łowiczu w 2018 r. zorganizowało również projekt „Przedszkolak” – zajęcia edukacyjne dla przedszkoli.

Bardzo ważną inicjatywą są coroczne warsztaty twórców ludowych organizowane w weekendy, w okresie od czerwca do końca sierpnia przez Urząd Miejski w Łowiczu, Muzeum w Łowiczu i Stowarzyszenie Twórców Ludowych odbywające się na terenie skansenu przy muzeum, które są znakomitą okazją do zapoznania się z techniką powstawania łowickich wyrobów ludowych. Podczas warsztatów można nauczyć się m.in. wycinankarstwa, garncarstwa, hafciarstwa, rzeźbiarstwa, plastyki obrzędowej i bibułkarstwa.

W dniach 6 – 7 listopada 2018 r. na Nowym Rynku w Łowiczu gościło Multimedialne Muzeum przygotowane z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z okazji Narodowych Obchodów Stulecia Odzyskania Niepodległości. Muzeum składało się z najnowocześniejszych urządzeń ekspozycyjnych, ukazujących setki archiwalnych fotografii, dokumentów i fragmentów filmów historycznych oraz hologramów i animacji, a także interaktywnych aplikacji, ukazujących narrację poświęconą Niepodległej.

▪ ***Organizacja cyklicznych spacerów po Łowiczu szlakami zabytków***

W ramach projektu „Przewodnik czeka – poznaj Łowicz z przewodnikiem” PTTK Oddział w Łowiczu przy współpracy z Urzędem Miejskim w Łowiczu organizuje corocznie bezpłatne spacery po mieście. Spacerzy skierowane są do mieszkańców miasta i turystów odwiedzających Łowicz. W 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu na zadanie „Dyżury licencjonowanych przewodników turystycznych dla turystów służące

upowszechnianiu walorów turystycznych Miasta Łowicza w kraju i regionie przeznaczył 5 000,00 zł.

Zadanie polegało na prowadzeniu dyżurów dla turystów przez łowickich przewodników w ramach upowszechniania wiedzy z zakresu dziedzictwa kulturowego oraz zapoznania z zabytkami kultury i historią miasta. Podstawowym celem dyżurów przewodnickich było poszerzenie oferty turystycznej dla grup turystycznych i turystów indywidualnych oraz zwiększenie liczby turystów odwiedzających miasto. Dyżury realizowane były w niedzielę od 1 czerwca do 31 sierpnia 2018 r., o godz. 13.00.

Tematyka spacerów była bardzo różnorodna. Odbывały się one m.in. szlakiem arcybiskupów, pomników, folkloru łowickiego i dotyczyły początków grodu nad Bzurą, sztuki w prymasowskim Łowiczu, czy znanych osób z historii miasta.

Dla uczestników spacerów przygotowany został cykl trzech pamiątkowych pocztówek tematyką nawiązujących do przypadającej w 2018 r. roku setnej rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości. Na każdej z pocztówek zamieszczony został jeden z pomników łowickich oraz logo obchodów niepodległościowych w Łowiczu. Także jeden ze spacerów w każdym miesiącu poświęcony był tej tematyce. W spacerach uczestniczyli mieszkańcy Łowicza oraz turyści z wielu zakątków Polski i zagranicy. W sumie w cyklu spacerów uczestniczyło blisko 400 osób.

▪ ***Ożywianie skansenu poprzez organizację spotkań mających na celu obcowanie z kulturą ludową***

Przy budynku łowickiego muzeum znajduje się Ośrodek Plenerowy Budownictwa Ludowego (miniskansen). Prezentowane są tu najstarsze, przeniesione z terenu dawnego Księstwa Łowickiego, budynki mieszkalne i gospodarcze. Tworzą one dwie zagrody: XVIII-wieczną zagrodę typu otwartego oraz XIX-wieczną zagrodę zamkniętą (okólnik). Ekspozycję uzupełnia wystawa sprzętów oraz pojazdów używanych w gospodarstwie wiejskim. W ogrodzie, można obejrzeć także przykłady uli figuralnych i skrzynkowych oraz rabaty z roślinami wykorzystywanymi w magii i medycynie ludowej.

W skansenie corocznie odbywają się warsztaty ludowe i pokazy sztuki ludowej. Na wszystkich chętnych czekają twórcy ze Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Łowiczu, specjalizujący się w hafciarstwie, wycinankarstwie, papieroplastyce, garncarstwie, rzeźbie i wikliniarstwie. Podczas warsztatów przy udziale publiczności odbywa się nauka ginących

zawodów łowickiej kultury ludowej. Urząd Miejski w Łowiczu w 2018 r. na realizację zadania pn.: „Organizacja warsztatów ludowych w celu podtrzymania tradycji kulturowej regionu łowickiego” przeznaczył 9 999,99 zł. Zadanie zrealizowano w terminie od 1 czerwca do 31 sierpnia.

W 2018 r. w warsztatach ludowych wzięło udział 554 osób. W tym mieszkańców Łowicza i okolic - 92 osoby, a turystów (w tym turystów zagranicznych) - 462 osoby.

Fot. Miniskansen przy Muzeum w Łowiczu

Jak wskazuje Gminny Program Opieki nad Zabytkami, prowadzone przez twórców ludowych warsztaty rzemiosła ludowego znakomicie promują subregion etnograficzny i powodują, że skansen jest miejscem otwartym, „żywym” i przyjaznym.

▪ ***Integracja pokoleń poprzez wspólne kultywowanie tradycji***

Z Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami wynika, że młode pokolenie coraz aktywniej uczestniczy w kultywowaniu twórczości ludowej. Znakomitą okazją do takiego typu integracji są wspomniane wyżej coroczne warsztaty ludowe i pokazy sztuki ludowej, w których każdy chętny może spróbować swoich sił w tworzeniu rzemiosła ludowego.

▪ ***Organizacja konkursu spotkań z fotografią Łowicz - moja mała ojczyzna***

Muzeum w Łowiczu corocznie organizuje konkurs „Muzealne Spotkania z Fotografią”. Udział w konkursie mogą wziąć uczniowie, którzy podczas wizyty w muzeum wykonali fotografie przedstawiające muzealne wystawy albo ich fragmenty (pojedyncze eksponaty, zestawy zabytków), zaplecze muzeum (pracownie naukowe, konserwatorskie itp.), a także budynki muzeów, elementy ich architektury, otoczenia lub zabytki zgromadzone w muzeach na wolnym powietrzu. Konkurs wśród dzieci i młodzieży cieszy się bardzo dużą popularnością.

W 2018 r., na Starym Rynku w Łowiczu zaprezentowana została wystawa pt. „Łowicz w Niepodległej”. Ekspozycja składała się z 72 zdjęć ukazujących życie Łowicza i jego mieszkańców w latach 1918 – 1939. Wystawa została przygotowana przez Łowicki Wehikuł Czasu – grupę utworzoną na Facebooku, zrzeszającą miłośników historii miasta i jej dziejów. Na fotografiach przedstawiono archiwalia ze zbiorów wielu instytucji, tj. Muzeum w Łowiczu, Narodowego Archiwum Cyfrowego w Warszawie, Ochotniczej Straży Pożarnej w Łowiczu, Stowarzyszenia Historycznego im. 10 Pułku Piechoty, Muzeum Guzików w Łowiczu, Szkoły Podstawowej nr 1, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 oraz zbiorów prywatnych.

▪ ***Kontynuacja organizacji cyklicznych spotkań z Tradycją***

W 2018 r. Centrum Kultury, Turystyki i Promocji Ziemi Łowickiej nie organizowało cyklicznych spotkań z Tradycją.

▪ ***Organizacja konkursów związanych z dziedzictwem materialnym i niematerialnym Łowicza***

Miasto Łowicz od kilku lat ogłasza konkurs na „Księżankę i Księżaka Roku”. Para wybrana w konkursie pełni przez rok reprezentacyjną rolę promując Łowicz i region łowicki podczas różnego rodzaju działań promocyjnych, m.in. w Paradzie Pasiaków podczas Bożego Ciała i Księżackiego Jadła – Festiwalu Dobrej Żywności. W 2018 r. Łowicką Parą Roku zostali Anna Czubik i Przemysław Kaczor.

W 2018 r. Burmistrz Miasta Łowicza zaprosił uczniów łowickich szkół podstawowych do wzięcia udziału w konkursie historycznym pt. „Od odzyskania Niepodległości do teraźniejszości”. Głównym celem konkursu było pogłębianie i rozwijanie zainteresowań

uczniów historią, a także zachęcenie młodzieży do samodzielnego zdobywania i pogłębiania wiedzy o Łowiczu.

▪ ***Organizacja Festiwalu w obiektach zabytkowych np. Bazylice Katedralnej, Kościołach i Muzeum***

W obiektach sakralnych na terenie miasta Łowicza organizowane są cykliczne wydarzenia muzyczne. Należą do nich:

- Międzynarodowy Festiwal Organowy „Johann Sebastian Bach” (w 2018 r. koncerty w ramach XXX jubileuszowej edycji Festiwalu odbyły się w Bazylice Katedralnej w dniach 3 lipca – 28 sierpnia, w sumie miało miejsce 9 koncertów). W koncertach występowali artyści z całej Europy;
- Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej KOLORY POLSKI (w ramach 19 edycji Festiwalu KOLORY POLSKI, 1 lipca 2018 r. w Bazylice Katedralnej w Łowiczu miał miejsce koncert inauguracyjny FESTIWAL „KOLORY POLSKI” LUX AETERNA z udziałem solistów i Chóru Filharmonii Łódzkiej).

W listopadzie 2018 r. w Sali Barokowej Muzeum w Łowiczu odbył się koncert litewskiego chóru mieszanego „Svajone” z Raudondavaris, wykonującego pieśni ludowe, muzykę sakralną i świeckie formy chóralne różnych epok. Chór koncertował na zaproszenie Burmistrza Miasta Łowicza.

W dniach 27 – 28 października 2018 r. odbyła się II edycja Ogólnopolskiego Festiwalu Muzyki Chóralnej im. Mikołaja Zieleńskiego. Festiwal był wydarzeniem ogólnopolskim promującym Łowicz jako miasto o bogatej architekturze barokowej oraz kultywującej muzykę wokalną, zarówno wieków dawnych jak i czasów współczesnych. Uczestnikami Festiwalu były zespoły wokalne pochodzące z różnych stron Polski. Podczas Festiwalu prezentowano muzykę powstałą od średniowiecza po czasy współczesne, w tym twórczość Mikołaja Zieleńskiego – najwybitniejszego kompozytora polskiego barku (przełomu XVI i XVII). Zadanie zrealizowało „Łowickie Towarzystwo Muzyczne” na zlecenie Urzędu Miejskiego w Łowiczu. Na ten cel wydatkowano 13 250,00 zł.

Stowarzyszenie Orkiestra Miasta Łowicza w terminie od 1 marca do 31 grudnia 2018 r. realizowało cykl koncertów. W ramach realizacji zadania prowadzone były warsztaty muzyczne, przygotowanie i doskonalenie repertuaru, podniesienie poziomu artystycznego, doskonalenie umiejętności gry na instrumentach, obsługa świąt państwowych i kościelnych,

obsługa uroczystości miejskich, popularyzacja muzyki, propagowanie patriotyzmu, upowszechnianie dziedzictwa kulturowego miasta i regionu. Na realizację ww. zadania Urząd Miejski w Łowiczu przeznaczył 84 000,00 zł.

Urząd Miejski w Łowiczu i Galeria Browarna w ramach corocznej Majówki Melomana organizują koncerty muzyki poważnej, w których występują znani w kraju i za granicą artyści pochodzący z Łowicza.

Działanie 3

Rozwój turystyki kulturowej w oparciu o walory kulturowe i historię obszaru

Zadania

- ***Kreowanie markowych produktów np. Aleja Gwiazd***

„Aleja Gwiazd” to element tożsamości Miasta Łowicza związany z kulturą, stanowiący swoisty szlak Kultury Ludowej, tworzący produkt turystyczny dający szansę rozwoju z możliwością wykorzystania obszaru na cele turystyczne.

W celu uhonorowania i wyróżnienia za osiągnięcia w dziedzinie twórczości ludowej oraz upowszechniania i ochrony kultury ludowej Rada Miejska w Łowiczu Uchwałą Nr LXI/481/2010 z dnia 15 lipca 2010 r., zmienionej Uchwałą Nr XLIV/299/2013 z dnia 25 lipca 2013 r. ustanowiła przyznawanie dorocznej nagrody pn. „Gwiazda Łowicka”.

Nagrodą „Gwiazda Łowicka” jest tablica wmurowywana w chodnik ulicy Stary Rynek, wykonana ze szkła hartowanego, dla najwybitniejszych ludzi kultury ludowej.

„Gwiazda Łowicka” przyznawana jest co roku, nie więcej niż po dwie w każdej kategorii: twórczości ludowej oraz upowszechniania i ochrony dóbr kultury ludowej. Nagrodę przyznaje się za szczególne osiągnięcia o istotnym znaczeniu lub całokształtu działalności w dziedzinie ludowej twórczości artystycznej np.: rzeźby, rzeźby w glinie, koronkarstwa, malarstwa, garncarstwa, kowalstwa, tkactwa, hafciarstwa, plecionkarstwa, zabawki ludowej, plastyki obrzędowej (malowanie jaj i artystycznych elementów drewnianych, wykonywanie kwiatów z bibuły), plastyki zdobniczej, wycinankarstwa, snycerstwa, ludwisarstwa, itp., upowszechniania kultury ludowej oraz ochrony dóbr tej kultury. Pierwsze „Gwiazdy” zostały odsłonięte w 2011 r.

W 2018 r. nagrodami „Gwiazd Łowickich” uhonorowani zostali:

- w kategorii twórczość ludowa: **Janina Kuczek** – twórczyni ludowa, hafciarka; **Czesława Kaczyńska** – twórczyni ludowa, specjalizująca się w wykonywaniu wycinanek, haftu, koronek, palm, bibułowych bukietów, kiere, pisanek, ozdób choinkowych i zabawek, popularyzatorka sztuki ludowej. Odznaczona m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski, Odznaką Zasłużonego Działacza Kultury, Brązowym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis;

- w kategorii upowszechniania i ochrony dóbr kultury ludowej: **Zofia Mycka** - twórczyni ludowa, społeczniczka kultywująca rodzimą tradycję ludową poprzez obrzędy, gwarę łowicką oraz księżacką sztukę kulinarną; **Józef Kossowski** – muzyk ludowy, skrzypek, członek chórów kościelnych i solista wokalny z wybitnym głosem.

Celem ustanowienia nagrody jest: kultywowanie i upowszechnianie tradycji ludowych dla zachowania narodowego dziedzictwa kulturowego, rozbudzenie zainteresowań twórczością ludową, popularyzowanie najbardziej wartościowych i ciągle żywych tradycji regionalnych oraz najciekawszych dziedzin rękodziela ludowego, poznanie wybranych elementów kultury ludowej dokumentującej dorobek kilku pokoleń mieszkańców Łowicza i okolic, wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej, promowanie Łowicza jako ważnego ośrodka folkloru gwarantującego turystom polskim i zagranicznym możliwość poznawania wartości i różnorodności form naszej kultury.

▪ ***Promocja postaci historycznych związanych z Miastem Łowicz***

Znane postacie związane z Łowiczem w okresie sprawozdawczym były promowane w poniżej opisany sposób:

- w 2018 r. w łowickim oddziale Archiwum Państwowego w Warszawie prezentowana była wystawa pt. „Władysław Tarczyński – rodzinie i społecznie” składająca się z unikalnych zdjęć jednej z najważniejszych postaci w historii Łowicza. Fotografie pochodziły ze zbiorów Oddziału APW w Łowiczu, Muzeum w Łowiczu i prawnuczki Władysława Tarczyńskiego. Władysław Tarczyński to jedna z najbardziej zasłużonych postaci w historii miasta. Był społecznikiem, kolekcjonerem, literatem, założycielem Muzeum Starożytności w Łowiczu. Należał m.in. do współzałożycieli i organizatorów

Ochotniczej Straży Ogniowej w Łowiczu. 6 października 2018 r. przypadła setna rocznica śmierci Władysława Tarczyńskiego;

- podczas Nadzwyczajnej Sesji Rady Miejskiej w Łowiczu, w maju 2018 r. władze miejskie nadały pośmiertnie tytuł Honorowego Obywatela Łowicza dr Stanisławowi Rotstadowi. Stanisław Rotstad był uznanym lekarzem, żołnierzem i humanistą. Po II wojnie światowej był organizatorem łowickiego leczenia otwartego, służąc mieszkańcom w każdej potrzebie, przez co nazywany był „łowickim Judymem”. Jego postać stała się symbolem łowickich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Zmarł w 1994 r. w wieku 99 lat;
- w październiku 2018 r. w Łowickim Ośrodku Kultury w Łowiczu miała miejsce promocja książki Katarzyny Piotrkiewicz „Stanisław Rotstad (1895 – 1994). Lekarz, żołnierz, humanista”. Książkę wydano z okazji łowickich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości;
- w ramach akcji „Przewodnik czeka – poznaj Łowicz z przewodnikiem PTTK” oraz podczas spaceru szlakiem łowickich legend łowiccy przewodnicy oprowadzają mieszkańców miasta i turystów i przybliżają wiele ciekawych historii i informacji o postaciach historycznych związanych z miastem Łowicz, m.in. prymasem łowickim - Michałem Stefanem Radziejowskim – fundatorem seminarium w Łowiczu, czy Anielą Chmielińską.

▪ ***Opatentowanie elementów łowickiej twórczości ludowej***

Twórcy Ludowi z Łowicza i jego okolic należą do Stowarzyszenia Twórców Ludowych z siedzibą w Lublinie.

Stowarzyszenie Twórców Ludowych od 1995 r. pod nadzorem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi na różnych polach eksploatacji.

Ciekawą inicjatywą jest Ogólnopolska Akcja na Rzecz Ochrony Praw Autorskich Twórców Ludowych "Łapta złodzieja!" została zainicjowana w 2011 r. przez grafika Jacka Rutkowskiego i jego córkę Karolinę Wandę Rutkowską - etnologa i antropologa kulturowego. Sprawy jakimi się zajmują dotyczą Łowicza oraz twórców z całego kraju. Jako eksperci brali udział w wielu konferencjach dotyczących tematu praw autorskich.

Twórcy ludowemu przysługuje taka sama ochrona prawna jak innym artystom. Rolą ww. osób poza wsparciem w konkretnych przypadkach jest popularyzowanie wiedzy i świadomości czym jest dzieło twórcy ludowego i jakie działania stanowią naruszenie prawa. Wszelkie przypadki naruszenia prawa mogą być rozstrzygane jedynie na wniosek pokrzywdzonego.

▪ ***Promocja „Elementarza Twórcy Ludowego” i innych publikacji o Łowiczu***

W 2018 roku miały miejsce promocje następujących publikacji o Łowiczu:

- w grudniu w Łowickim Ośrodku Kultury miała miejsce promocja albumu pt. „Łowicz. Portrety miasta” zawierającego pół tysiąca w większości nieopublikowanych zdjęć z lat 1918 – 2018. Projekt przygotowany został na 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości przez Macieja Malangiewicza i Jacka Rutkowskiego. Swoje zbiory do publikacji udostępnili mieszkańcy miasta i regionu oraz lokalne instytucje. Zebrany materiał ikonograficzny przekroczył dwa tysiące zdjęć;
- we wrześniu w Łowickim Ośrodku Kultury odbyła się promocja XV tomu „Roczników Łowickich” przygotowanych przez Łowickie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Roczniki zawierają artykuły, przyczynki i materiały historyczne dotyczące Łowicza i regionu łowickiego różnych autorów;
- w grudniu w Sali Barokowej Muzeum w Łowiczu odbyła się promocja bogato ilustrowanej książki autorstwa Mariana Moskwy pt. „Łowicki folklor muzyczny. Antologia pieśni i melodii instrumentalnych”. Pomysłodawcą wydania spuścizny Mariana Moskwy był Maciej Malangiewicz. Na projekt otrzymano dofinansowanie z Budżetu Obywatelskiego Województwa Łódzkiego 2018 w wysokości 80 000,00 zł. Książka jest najobszerniejszym z dotychczas opublikowanych zbiorów obejmujących repertuar regionu łowickiego. Autor, wychowany wśród Łowiczan, zbudował w toku 50 lat pracy prawdziwy pomnik – księgę nut i tekstów najbardziej uczuciowej dziedziny kultury tradycyjnej, jaką jest pieśń i melodia instrumentalna. Marian Moskwa traktował pieśni i melodie instrumentalno-taneczne nie tylko jako dziedzinę godną utrwalenia na piśmie, ale też jako wdzięczne pole do opracowań wokalnych, instrumentalnych, aranżacji podjętych z myślą o zespołach pieśni i tańca, z którymi współpracował. Niniejszy zbiór dokumentalny jest tylko częścią spuścizny autora, antologią o charakterze źródłowym, obejmującą repertuar łowicki, częściowo

popularyzowany od co najmniej pół wieku przez liczne zespoły łowickie i ich wybitnych solistów. Dzieło ukończone przez Mariana Moskwę w roku 1996 wiele lat czekało na opublikowanie. Wydawcą publikacji jest Łódzki Dom Kultury, a współwydawcą Łowicki Ośrodek Kultury;

- w październiku w Łowickim Ośrodku Kultury miała miejsce promocja książki Katarzyny Piotrkiewicz „Stanisław Rotstad (1895 – 1994). Lekarz, żołnierz, humanista”. Książkę wydano z okazji łowickich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości;
- w listopadzie w Łowickim Ośrodku Kultury odbyła się promocja książki pt. „Na drodze do wolności. Polska Organizacja Wojskowa i 11 listopada 1918 r. w Łowiczu” autorstwa Tadeusza Gumińskiego. Książkę wydano ze środków Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i budżetu Gminy Miasta Łowicza, a opracował ją Marek Wojtylak na podstawie maszynopisu Tadeusza Gumińskiego z 1978 r. przechowywanego w zasobie łowickiego Oddziału Archiwum Państwowego w Łowiczu;
- w Sali Barokowej Muzeum w Łowiczu odbyła się promocja publikacji płyty CD zawierającej pieśni patriotyczne i wojskowe powstałe w XIX – pocz. XXI w. śpiewane w gwarze. Oba wydawnictwa powstały w ramach realizowanego projektu pn. „Niematerialne dziedzictwo – pieśni patriotyczne po łowicku”, którego celem jest popularyzacja dziedzictwa regionu łowickiego w zakresie gwary Łowickiej i uzyskało dofinansowanie ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Kultura – Interwencje 2018. EtnoPolska;
- w Łowickim Ośrodku Kultury odbyła się promocja publikacji pt. „Stanisław Madanowski – Ksinzok spod Łowicza” autorstwa Katarzyny Słomy. Książka opisuje życiorys i dokonania śpiewaka ludowego Stanisława Madanowskiego, jednego z założycieli Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca „Boczek Chełmoński” oraz Zespołu Śpiewaczego „Ksinzoki”. Wydanie publikacji zostało sfinansowane przez Gminę Kocierzew Południowy, przy współpracy Urzędu Miejskiego w Łowiczu oraz Łowickiego Ośrodka Kultury.

▪ ***Poprawa stanu i dostępności zabytków ruchomych w muzeach oraz obiektach Sakralnych***

Działanie realizowane w sposób ciągły poprzez unowocześnianie form przekazu i technik wystawienniczych oraz postępującą digitalizację zasobów muzealnych i sakralnych.

▪ ***Działania Centrum Kultury, Turystyki i Promocji Ziemi Łowickiej w celu upowszechniania dziedzictwa kulturowego Miasta Łowicza***

Centrum Kultury, Turystyki i Promocji Ziemi Łowickiej działające przy Starostwie Powiatowym w Łowiczu, jak wskazano w Gminnym programie opieki nad zabytkami prowadzi szereg działań promujących i upowszechniających dziedzictwo kulturowe miasta Łowicza. Głównymi zadaniami są: obsługa ruchu turystycznego, prowadzenie portalu turystycznego i wypożyczalni rowerów oraz koordynowanie rozwoju produktów turystycznych. Centrum Kultury, Turystyki i Promocji Ziemi Łowickiej aktywnie promuje i upowszechnia kulturę powiatu łowickiego, jego twórczość, folklor, kulinaria i turystykę podczas uczestnictwa w różnego rodzaju imprezach, tj. „Mixer Regionalny” w Łodzi, Targi – Regiony Turystyczne „Na styku kultur” w Łodzi, Targi World Travel Show w Nadarzynie, Biesiada Łowicka, Łowickie Żniwa.

▪ ***Tworzenie historycznego miasta przyjaznego inwestorom***

W załączniku do Uchwały NR XIX/131/2016 Rady Miejskiej w Łowiczu z dnia 26 stycznia 2016 r. zmieniającej Zintegrowany Program Rewitalizacji Miasta Łowicza dodano nowy rozdział pn. „Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych”. Ww. lista zawiera m. in. projekt „Rewitalizacji przestrzeni publicznej i budynków w Śródmieściu”. Jego zakres obejmuje przebudowę przestrzeni publicznej w obrębie Starego Rynku i ulic przyległych, restaurację i modernizację budynków użyteczności publicznej, mieszkaniowych i infrastruktury technicznej oraz obiektów małej architektury.

▪ ***Lokowanie instytucji publicznych na Starym Mieście***

W centrum Łowicza ma siedziby szereg instytucji publicznych. Mieści się tu m.in. Ratusz Miejski w którym siedzibę ma Urząd Miejski w Łowiczu, czy Łowickie Muzeum.

Ponadto główny plac miasta - Stary Rynek, to miejsce w którym usytuowane są najcenniejsze zabytki.

▪ ***Promowanie Łowicza - Stolicy Księstwa Łowickiego***

Promocja miasta szczególnie widoczna jest podczas uroczystości Bożego Ciała i imprezy Księżackie Jadło. Urząd Miejski w Łowiczu, w 2018 r. jak co roku organizował otwarte warsztaty ludowe z nauki rękodzieła ludowego.

Miasto Łowicz w okresie od lutego 2017 do grudnia 2018 r. realizowało projekt pn. **„Łowicz – centrum przetwórstwa rolno-spożywczego”**. Celem projektu była promocja gospodarcza regionu łódzkiego ze szczególnym uwzględnieniem roli Łowicza jako centrum przetwórstwa rolno – spożywczego poprzez tworzenie warunków dla internacjonalizacji działalności gospodarczej przedsiębiorstw oraz budowanie powiązań gospodarczych. Całkowita wartość projektu wyniosła 609 194,60 zł, w tym kwota dofinansowania – 434 571,88 zł z RPO Województwa Łódzkiego.

W ramach zadania: Promocja gospodarcza poprzez organizację wizyty studyjnej dziennikarzy zagranicznych, w dniach 19 – 20 marca 2018 r. została zorganizowana ww. wizyta, która umożliwiła zaprezentowanie potencjału gospodarczego, atutów i możliwości inwestycyjnych w regionie łódzkim i Łowiczu. W trakcie dwudniowej wizyty goście otrzymali informacje o polskiej gospodarce, regionie łowickim oraz działającym w nim przedsiębiorstwach z sektora rolno – spożywczego. Uczestnicy wizyty studyjnej odwiedzili firmy i zakłady produkcyjne: Firma Braci Urbanek Andrzej i Jacek Urbanek Sp. j., Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowe „Firma” Józef Brejnak, Spółka Ogrodniczo – Pszczelarska „PSZCZÓŁKA” Sp. z o.o. w Łowiczu, ZPOW AGROS NOVA Sp. z o.o. Sp. k., dzięki czemu mogli przekonać się, że region łowicki jest liderem na rynku przetwórstwa owoców i warzyw oraz w produkcji nabiału w Polsce. Dziennikarze z Niemiec, Francji, Ukrainy i Rosji mieli okazję zobaczyć w jaki sposób wytwarzane są produkty, a także poznali kulturę regionu.

W ramach zadania: Kampania promocyjno – informacyjna – film promocyjny, został zrealizowany film promocyjny z udziałem łowickich przedsiębiorców i ich produktów z dostawą na nośnikach pamięci zewnętrznej. Dzięki elektronicznym środkom przekazu film jest udostępniany wszystkimi możliwymi kanałami dystrybucji, m.in. na stronach internetowych Urzędu Miejskiego w Łowiczu, na miejskim funpage'u na Facebooku,

czy na miejskim kanale YouTube. Dzięki temu, iż film jest skopiowany na pendriveach został on załączony do pakietów promocyjnych/upomnikowych, które zostały rozdysponowane podczas wydarzeń organizowanych w ramach projektu, m.in. Międzynarodowe Łowickie Gospodarcze Forum Przedsiębiorców, Startup Sprint Łowicz, czy targi spożywcze. Film promocyjny był wyświetlany na stoiskach podczas krajowych (WARSAW FOOD EXPO 2018) i zagranicznych (Międzynarodowe Targi Spożywcze SIAL PARIS 2018) targach spożywczych, w których Miasto Łowicz wzięło udział wraz z firmami lokalnymi uczestniczącymi w projekcie.

W ramach zadania: Kampania promocyjno – informacyjna – reklama Lotnisko Chopina w Warszawie, wykonano kampanię reklamową w związku z organizacją w dniu 07.09.2018 r. Międzynarodowego Łowickiego Gospodarczego Forum oraz Startup Sprint Łowicz, która odbyła się na Lotnisku Chopina w Warszawie. Reklama została umieszczona nad drzwiami wyjściowymi ogólnodostępnej strefy przylotów na powierzchni reklamowej typu AE3. W dniach 01.10.2018- 31.10.2018 r. na Lotnisku Chopina w Warszawie wykonano także kampanię promocyjną z wykorzystaniem elektronicznych środków przekazu z udziałem łowickich przedsiębiorców branży spożywczej. Kampania polegała na emisji spotu animowanego na nośnikach reklamowych typu DNFA, znajdujących się w strefie odlotów – przed strefami kontroli bezpieczeństwa oraz w strefie przylotów – hala odbioru bagażu.

W ramach zadania: Kampania promocyjno – informacyjna – reklama radiowa, w dniach 20.08.2018 – 06.09.2019 r. w radiu Victoria został wyemitowany spot reklamowy (nadawany 6 razy dziennie) o projekcie pn. „Łowicz – centrum przetwórstwa rolno - spożywczego”

W ramach zadania: udział w Targach Rolno - Spożywczych w Europie - organizacja udziału w targach przemysłu spożywczego SIAL Paris, Miasto Łowicz w dniach 21 – 25 października 2018 r. zorganizowało stoisko wystawiennicze na Międzynarodowych Targach Spożywczych SIAL PARIS 2018, jednej z największych międzynarodowych imprez targowo – wystawienniczych branży rolno - spożywczej na świecie.

W ramach zadania: udział w Międzynarodowych Targach Rolno – Spożywczych w Polsce – organizacja wystawy dla przedsiębiorców w Ptak Warsaw Expo Sp. z o.o., wykonano projekt zabudowy powierzchni stoiska wystawienniczego z zachowaniem stylistyki i wzornictwa łowickiej sztuki ludowej, herbem Łowicza i tytułem projektu oraz logami wynikającymi z realizacji zadania wspartego środkami unijnymi.

W ramach zadania: udział w Targach Rolno - Spożywczych w Europie, udział w Międzynarodowych Targach Rolno – Spożywczych w Polsce, organizacja Międzynarodowego Łowickiego Gospodarczego Forum Przedsiębiorców, organizacja wydarzenia STARTUP SPRINT w Łowiczu – dostawa artykułów promocyjnych w ramach projektu oraz organizacja ww. wydarzeń, wykonano artykuły promocyjne w wersji polskiej i angielskiej, co umożliwiło dodatkową reklamę podczas udziału w targach w Polsce i Europie, a także w czasie Międzynarodowego Łowickiego Gospodarczego Forum Przedsiębiorców oraz Startup Sprint. W dniu 7 września 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu zorganizował Międzynarodowe Forum Przedsiębiorców wraz z wydarzeniem towarzyszącym Startup Sprint Łowicz Impreza miała charakter gospodarczy, która stanowiła platformę praktycznej współpracy, nawiązywania i podtrzymywania relacji biznesowych. W wydarzeniu wzięło udział około 130 osób.

W okresie od marca 2018 r. do września 2019 r. Miasto Łowicz realizuje projekt pn. **„Po nitce z Łowicza. Wsparcie eksportu dla branży włókienniczej”**. Całkowita wartość projektu wynosi 709 640,00 zł, w tym kwota dofinansowania – 490 401,63 zł z RPO Województwa Łódzkiego. Głównym celem projektu była promocja gospodarcza branży włókienniczej z regionu łódzkiego z uwzględnieniem roli Łowicza poprzez tworzenie warunków dla internacjonalizacji działalności gospodarczej przedsiębiorstw oraz budowanie powiązań gospodarczych. W ramach projektu przeprowadzono kampanie reklamowe na Lotnisku Chopina w Warszawie, stworzono logo o charakterze nawiązującym do hasła projektu, łowickiej kultury i tradycji, wydano katalog z branży włókienniczej firm z terenu łowickiego oraz charakterystyki gospodarczej miasta w wersji polskiej, niemieckiej i angielskiej, przeprowadzono kampanię informacyjną na Dworcu Centralnym w Warszawie w formie citylight'ów, a także wykonano film promocyjny wykorzystywany do promocji projektu oraz miasta Łowicza. Zadaniem filmu jest przybliżenie wizerunku miasta Łowicza oraz firm włókienniczych działających na jego terenie. Jest on udostępniany m.in. na stronach internetowych Urzędu Miejskiego, na miejskim fanpage'u na Facebooku oraz na miejskim kanale YouTube.

Podczas Bożego Ciała w Miejskim Punkcie Informacji Turystycznej wśród turystów rozdawano przewodniki turystyczne po Łowiczu i Ziemi Łowickiej w 4 wersjach językowych: polskiej, angielskiej, niemieckiej i francuskiej.

Urząd Miejski w Łowiczu w 2018 r. zrealizował projekt „Łowicka Kapsuła czasu”. Kapsuła wykonana została w formie łowickiej skrzyni. Została wmurowana przed wejściem do Ratusza. Kapsułę zakupiono z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. Jej koszt wyniósł 16 852,24 zł. Kapsuła umożliwi pozostawienie w niej informacji i przedmiotów dla przyszłych pokoleń.

Od 2018 r. ma miejsce prowadzenie oficjalnego kanału Miasta Łowicza w serwisie YouTube i Facebook.

Miasto Łowicz jest promowane na różnego rodzaju imprezach kulturalnych i sportowych w różnych miastach w Polsce i za granicą, tj. impreza biegowa Rzym Maraton 2018, czy podczas kiermaszu Wielkanocnego i Bożonarodzeniowego.

W 2018 r. na realizację zadania pn. „Organizacja spływów, regat i warsztatów kajakowych rzeką Bzurą”, mającego na celu upowszechnianie turystyki i promocji regionu prowadzonego przez Łowicką Akademię Sportu przeznaczono 17 000,00 zł. Na zadanie „Pieszko, na rowerze i kajakiem – organizacja imprez turystyki kwalifikowanej o zasięgu regionalnym” organizowanego przez PTTK w Łowiczu wydatkowano 13 000,00 zł. W ramach zadania zorganizowane zostały cztery rajdy rowerowe, pieszy rajd nocny oraz spływ kajakowy „Szlakiem dwóch zamków” z Łowicza do Sochaczewa.

▪ ***Łowicz Miasto - lider polityki turystyki kulturowej***

Zgodnie z zapisami Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, Miasto Łowicz staje się liderem turystyki kulturowej.

W 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu zakupił oprogramowanie aplikacji mobilnej na telefony komórkowe – smartfony z systemem Android 4.1/iOS 9.0 „Łowicz Audioprzewodnik” na potrzeby audio przewodnika po Łowiczu dla turystów. Aplikacja na smartfon, którą zwiedzający może bezpłatnie ściągnąć na swój telefon z Google Play i Apple Store. Aplikacja ma listę atrakcji lub klawiaturę numeryczną umożliwiającą wybór nagrań i mapę Google, wskazującą trasę zwiedzania i położenie względem zwiedzanych atrakcji (lokalizacja GPS) oraz nagranie lektorskie przez profesjonalnego lektora w języku polski do 3 głosów. Koszt zakupu wyniósł 14 782,14 zł. Dzięki aplikacji turyści odwiedzający Łowicz będą mieli łatwy dostęp do informacji dotyczących historii, tradycji i kultury miasta.

▪ ***Promowanie muzeum i zasobów dziedzictwa kulturowego Miasta Łowicza***

Gminny Program Opieki nad Zabytkami wskazuje tradycyjne media łowickie promujące dziedzictwo kulturowe. Jako przykład podaje Radio Victoria oraz gazetę Nowy Łowiczanin.

Urząd Miejski w Łowiczu w 2018 r. na przygotowanie i wyemitowanie na antenie Radia Victoria audycji „Rozmowa dnia” oraz emisji spotów reklamowych na promocję wydarzeń, imprez i przedsięwzięć z dziedziny kultury, sportu, turystyki i promocji miasta przeznaczył 18 302,40 zł.

W 2018 r. Muzeum w Łowiczu otrzymało dofinansowanie ze środków Narodowego Centrum Kultury na realizację projektu pn. „Niematerialne dziedzictwo – pieśni patriotyczne po łowicku”. Kwota dofinansowania w wysokości 10 000,00 zł została przyznana w ramach programu Kultura – Interwencje 2018. EtnoPolska. Projekt ma na celu popularyzację dziedzictwa regionu łowickiego w zakresie gwary łowickiej i zakłada nagranie płyty CD zawierającej polskie pieśni patriotyczne i wojskowe powstałe w XIX – pocz. XX w. w wykonaniu Zespołu Śpiewaczego Ksinzoki w gwarze łowickiej.

Muzeum w Łowiczu również w 2018 r. realizowało prace konserwatorskie dotyczące wybranych eksponatów ze zbiorów Muzeum w ramach projektu: „Historia Polski i regionu malarstwem opisana – konserwacja obrazów XVII – pocz. XX w. ze zbiorów Muzeum w Łowiczu”. Projekt został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu operacyjnego Wspieranie Działań Muzealnych w kwocie 83 090,00 zł oraz z Powiatu Łowickiego w wysokości 20 925,00 zł. Wykonawcą prac jest Małgorzata Zelek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, Łęg Tarnowski. W ramach projektu przeprowadzono konserwację 17 zabytków będących przykładami malarstwa XVII – początku XX w. ze zbiorów Muzeum w Łowiczu. Wytypowano eksponaty w złym stanie zachowania, zarówno z ekspozycji, jak i z magazynów zbiorów, w tym jedne z najstarszych obrazów w zbiorach muzeum – portrety rajców łowickich, Józefa Niesułkowskiego (zm. w 1665 r.) i Adama Rubinowicza (1673 – 1746), ponadto portrety Jana III Sobieskiego, Macieja Grabowskiego – kasztelan łęczycki, Józefa Radzymińskiego – komisarza obwodu sochaczewskiego w latach 1827 – 1841, Jana Zdzisława Konopackiego (1856 – 1894) – artysty związanego z Łowiczem, portrety kobiece, obraz przypisywany Marcellemu Bacciarellemu, obrazy o tematyce powstańczej i sakralnej, pejzaż łowicki autorstwa A. Krawczyka. Obrazy będące w różnym stopniu destrukcji, wymagały oczyszczenia

i uzupełnienia warstwy malarskiej, sklejenia przedarć, zdublowania na nowe płótno, odnowienia lub wykonania nowych ram. Przeprowadzono również konserwację papierowych nalepek z adnotacjami W. Tarczyńskiego, znajdujących się na odwrociach płócien, będących swoistymi świadkami tworzenia kolekcji muzealnej w Łowiczu. Przeprowadzenie tych prac pozwoliło na uratowanie cennych zabytków związanych z historią Polski i regionu oraz udostępnienie ich na ekspozycjach stałych.

W 2018 r. w łowickim Muzeum zorganizowano wystawę ukazującą bogactwo łowickiego baroku. Prezentowane były obrazy, rzeźby, złotnictwo i tkaniny artystyczne pochodzące ze skarbca katedralnego i Muzeum Diecezjalnego oraz rezydencji biskupa łowickiego i kościołów diecezji łowickiej. Zabytkowe przedmioty pochodzą z I poł. XVII wieku, II poł. XVII wieku i I poł. XVIII wieku.

▪ ***Promowanie kultury Miasta Łowicza w kraju i za granicą***

Łowicz zawierając umowy z miastami partnerskimi ma możliwość promowania kultury miasta zarówno w kraju jak i za granicą. Miasto współpracuje z następującymi miastami partnerskimi: Stupava na Słowacji, Saluzzo we Włoszech, Reda, Lubliniec, Soleczniki na Litwie, Montoire sur le Loir we Francji, Colditz w Niemczech, Cheektowaga, New York w Stanach Zjednoczonych.

W 2018 r. w Łowiczu gościła ekipa Programu 1 Polskiego Radia, nadając na żywo program „Jedyne takie miejsce”. Gośćmi łowickiej odsłony programu byli Burmistrz Miasta Łowicza, twórczyni ludowa Anna Staniszevska, kolekcjoner łowickich pocztówek Jan Ruciński, przewodnik PTTK i gawędziarz Eligiusz Pietrucha, pracownik ŁOK Krystian Cipiński oraz prezes Łowickiej Akademii Sportu Kamil Sobol. Audycja składała się z 8 – 9 rozmów antenowych, każda około 4 – 6 minut z innym gościem i na inny temat. Pomiędzy wywiadami można było wysłuchać 3 nagranych wcześniej dźwiękowych reportaży związanych z opisywanym miejscem w okolicy. Goście opowiadali m.in. o skansenach ziemi łowickiej, sławnych łowiczaniech, czy imprezach kulturalnych w Łowiczu.

W lipcu 2018 r. TVP 1 wyemitowała odcinek programu turystycznego „Zakochaj się w Polsce”, którego tematem był Łowicz. Na filmie można było zobaczyć m.in. wnętrze klasycystycznego ratusza, Bazyliki oraz Muzeum w Łowiczu. Odwiedzono również skansen w Maurzycach. W filmie przybliżono historię miasta i regionu, a o Łowiczu opowiadali:

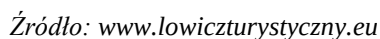
przewodnik PTTK Zdzisław Kryściak, kustosz łowickiej katedry ks. Stanisław Majkut oraz dyrektor i adiunkt łowickiego Muzeum.

W 2018 r. na usługę promocji miasta Łowicza podczas wyprawy „Folkswagen – promuje Polskę w świecie. Balkan trip 2018” w okresie od 7 sierpnia do 6 września dla Life Creators Dawid Kacprzak przeznaczono 2 500,00 zł. Wyprawa realizowana była w 12 państwach: Ukrainie, Mołdawii, Rumunii, Bułgarii, Grecji, Macedonii, Czarnogórze, Albanii, Bośni i Hercegowinie, Chorwacji, Węgrzech i Słowacji. Organizatorzy przeprowadzili szereg quizów na temat regionu łowickiego, rozdawali gadzety z łowickimi motywami, przeprowadzili naukę tańców i przyśpiewek łowickich, publikowali w mediach społecznościowych materiały foto/video przedstawiające osoby „zapoznające się” z regionem łowickim.

W 2018 r. miało miejsce zamieszczenie prezentacji o historii, zabytkach i imprezach kulturalnych Łowicza w katalogu „Turystyka i wypoczynek w Polsce” wydanym przez „Lider s.c. MW Zachmyc” – kolportowanym podczas targów ITB Berlin w dniach 7 – 11.03.2018 r. oraz Międzynarodowych Targów Turystyki i Caravaningu w Lipsku w dniach 21 – 25 listopada 2018 r.

▪ ***Wykorzystanie elementów folkloru Miasta Łowicza w budowaniu specyfiki miasta***

Zadanie realizowane w sposób ciągły. Miasto Łowicz na bieżąco wprowadza innowacyjne rozwiązania świadczące o tożsamości regionu, tj. tablice kierunkowe, tablice rejestracyjne do samochodów. Wykorzystywanie motywów ludowych ma miejsce przy tworzeniu plakatów promujących wydarzenia, materiałów reklamowych (gadżetów), folderów, zamówienia dekoracji wielkanocnej, czy wykorzystaniu elementu pasiaka oraz wycinanki łowickiej na daszkach słupach ogłoszeniowych w centrum miasta.

Fot. Daszki na słupy ogłoszeniowe

W 2018 r. Urząd Miejski w Łowiczu zakupił następujące materiały promocyjne z łowickim motywem: ceramika rodziny Konopczyńskich, magnesy, kubki, breloki, podkładki pod kubki, poduszki łowickie, pisanki i bombki z fragmentem łowickiej wycinanki, publikacje książkowe, koszulki, długopisy, smycze, opaski silikonowe, piłki plażowe, nakładki na pasy bezpieczeństwa z nadrukiem wycinanki łowickiej, itp. Powyższe materiały będą służyć w promocji miasta.

▪ ***Wspieranie działalności Zespołów Ludowych z Łowicza***

Do łowickich zespołów ludowych reprezentujących i promujących Miasto Łowicz w kraju i za granicą należą:

- Dziecięco - Młodzieżowy Zespół Ludowy „Koderki”;
- Zespół Pieśni Tańca „Blichowiacy”;
- Zespół Śpiewaczy „Ksinzoki”.

Zespoły czynnie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych i są nagradzane i wyróżniane na wielu krajowych i zagranicznych festiwalach i konkursach.

Urząd Miejski w Łowiczu od 2 lutego do 31 grudnia 2018 r. realizował zadanie w zakresie wspierania zespołów podtrzymujących tradycje regionu łowickiego. Zadanie przewidywało naukę gry na instrumentach muzycznych ludowych dla lokalnej młodzieży. Celem zadania było przybliżenie społeczności łowickiej muzyki ludowej. Dla Stowarzyszenia

„Łowickie Towarzystwo Muzyczne” na realizację zadania pn. „SOS dla Łowickiej Instrumentalnej Muzyki” wydatkowano 8 000,00 zł.

Stowarzyszenie Towarzystwo Dom Ludowy w Łowiczu w okresie od 15 sierpnia do 31 grudnia 2018 r. realizowało zadanie pn. „Pieśnią, tańcem, słowem – upowszechnianie kultury ludowej Księżaków” polegające na organizacji cyklicznych koncertów pieśni ludowych wykonywanych gwarą łowicką wzbogacających ofertę kulturalną miasta Łowicza oraz organizacją prób przed publicznymi występami. Celem projektu była popularyzacja i ukazywanie piękna w prostocie kultury ludowej, nie stylizowanej, nie „ulepszonej”, stanowiącej dziedzictwo świadczące o naszej tożsamości regionalnej, ale i narodowej. Na ww. zadanie Urząd Miejski w Łowiczu przeznaczył 6 900,00 zł.

W ramach programu Mini Grantów prowadzonego przez Fundację Lotto, wspierającą działania organizacji non – profit i instytucji kultury oraz artystów, Łowickiemu Ośrodkowi Kultury przyznano wsparcie w wysokości 40 000,00 zł na zakup 30 kompletów łowickich strojów dla Dziecięco – Młodzieżowego Zespołu Ludowego „Koderki”. Projekt zrealizowano od stycznia do maja 2018 r.

Działalność zespołów ludowych wspierana jest przez Miasto poprzez zakup usług koncertowych podczas Bożego Ciała oraz Księżackiego Jadła – Festiwalu Dobrej Żywności.

5. Środki finansowe uzyskane na realizację Programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Opieki nad zabytkami dla Miasta Łowicza w okresie sprawozdawczym było:

- 1) Dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Programu „Dziedzictwo Kulturowe” w ramach programu operacyjnego Wspieranie Działań Muzealnych;
- 2) Dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020 – Oś priorytetowa VI Rewitalizacja i Potencjał Endogeniczny Regiony, Działanie VI.1: Dziedzictwo Kulturowe i Infrastruktura Kultury, Poddziałanie VI.1.2: Dziedzictwo Kulturowe i Infrastruktury;
- 3) Dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020 – II Oś priorytetowa:

Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, Działanie: II.2: Internacjonalizacja przedsiębiorstw, Podziałanie: II.2.2: Promocja gospodarcza regionu;

- 4) Dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi;
- 5) Dotacje z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi;
- 6) Dofinansowanie z Łódzkiego Domu Kultury w Łodzi;
- 7) Środki własne samorządu miejskiego i powiatowego oraz prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych.

6. Podsumowanie

Należy stwierdzić, że w 2018 roku, działania i zaangażowanie jakie podjęto w celu ochrony dziedzictwa kulturowego wpłynęły na postrzeganie zabytków jako materialnego zapisu historii, źródło regionalnej dumy oraz posłużyły za motyw do rozwoju miasta. Stworzono warunki dla realizacji ochrony zabytków, a prowadzone działania wpłynęły na wzrost zainteresowania nie tylko cennymi obiektami, ale także historią i kulturą regionu łowickiego. Zaczęto dostrzegać ważną rolę walorów krajobrazowych i turystycznych. W oparciu o zabytkowe obiekty i obszary zaczęto rozwijać funkcje turystyczne.

Miasto Łowicz jest regionem o wyjątkowym i bogatym dziedzictwie kulturowym. Obszar miasta Łowicza w zakresie walorów dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej posiada bardzo duży potencjał. Ma to związek z wysokimi walorami krajobrazu kulturowego, bogatą historią i istnieniem wielu cennych obiektów reprezentujących różne kultury. Niewątpliwie czynnikiem wyróżniającym miasto na tle innych są bogate tradycje regionu, folklor, uroczysta procesja Bożego Ciała, bardzo duża liczba obiektów zabytkowych, które są niezwykle cenne z punktu widzenia dorobku kulturowego kraju. Na szczególne wyróżnienie zasługuje Bazylika Katedralna w Łowiczu pod wezwaniem „Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny”, którą objęto wyższą formą ochrony zabytków, uznając ją za pomnik historii (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 października 2012 r.). Dużą szansą na rozwój regionu, podniesienie prestiżu obszaru Łowicza i większych możliwości pozyskania środków finansowych na przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji jest utworzenie parku kulturowego w granicach obszaru zabytkowego w mieście.

Wśród słabych stron Łowicza należy zwrócić uwagę na zły stan techniczny niektórych obiektów zabytkowych oraz niedostosowanie sposobu ich użytkowania do ich charakteru, a także niewystarczające środki finansowe w stosunku do potrzeb na ochronę i rewaloryzację obiektów i obszarów zabytkowych.

Miasto Łowicz stara się świadomie zarządzać zasobami dziedzictwa kulturowego i je skutecznie wykorzystywać, co w połączeniu z promocją przyczynia się do rozwoju miasta.